Nagyvárad, 1896. II. évfolyam 262. szám. Szombat, november 7.

Előfizetési árak:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre . . . 6 frt — kr.
Negyedévre . . . 1 » 50 »
Helyben naponz házhoz:
Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt — kr.
Vidékre postán szállítva:
Egész évre . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . 2 » 50 »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apácza-utca 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadásr á vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVARAD, november 7.

A bécsi krach.

(—a.) A liberalizmus ismét elvesztett egy országot: a szomszéd Ausztriát, hol a hatvanas évek végén és a hetvenes években különösen Giskra és Stremeyer miniszterek idejében valóságos orgiáit ülte. A tartománygyülési választások oly nagy vereséget mértek az osztrák liberálisokra, hogy ott többé uralomra nem juthatnak.

Legujabb hirek szerint az osztrák képviselőház sem fog természetes halállal kimulni. Egy két hét mulva feloszlatják azt is. A mult évi bécsi választások s a mostani tartománygyülési választások csalhatatlanul jelzik azt, hogy milyen sors vár a liberális pártra a képviselő választásoknál. Teljes lesz a dicstelen bukás az egész vonalon s beáll a — nagy krach.

A liberalizmus megérdemelte sorsát. Ausztriában is, mint a külföld többi államaiban teljesen legarázdálkodta magát. Senki nem siratja szomoru végét.

Mint jellemző dolgot irták néhány nap előtt a liberalizmus német és magyar organumai, hogy a legelőkelőbb vezérek ott hagyták az osztrák szabadelvüek táborát és az u. n. szocziál-politikusok közé állottak avval az indokolással, hogy liberalizmus elhanyagolta a nép érdekeit. Kár, hogy ezek a jó urak csak akkor veszik ezt észre, amikor már erejük javát felemésztették a szabadelvüség mellett vivott áldatlan küzdelemben. Még nagyobb kár, hogy minálunk még derengeni is alig kezd a liberális elmékben, oly nagy az elfogultság és a húsos fazekak iránt való határtalan szeretet.

Pedig látniok kellene, hogy a liberalizmus nálunk is éppen úgy, mint a külföldön nem egyéb, mint érdekszövetkezet, szorosan összetartó klikk, mely kitartóan, fáradhatatlanul segiti egymást abban, hogy minél nagyobb dividendákhoz jussanak, de a népnek morzsákat sem juttatnak, a helyett inkább elveszik tőle adóba mindenét, ráadásul elkobozzák jogait és szabadságát.

A választások alkalmával irta egyik laptársunk, hogy vegyük elő a plajbászt és számitsunk. Egy Wolfner, Veisz Berthold vagy Sámuel Lázár, akik nagyon megnézik, hogy hová teszik pénzüket, százezreket elköltenek a mandatumra. Ha öt esztendeig lesz érvényes a mandatum képviselői honorarium fejében kapnak 18,000 frtot. És ennek daczára ők meg vannak győződve, hogy jó helyre tették pénzüket, jól fog az nekik kamatozni.

Tessék végig lapozgatni a magyar országgyülés munkálkodásának eredményét, a törvénygyüjtemények vaskos köteteit. Ugyan hányat találunk azok között olyat, amely igazán a nép anyagi jólétének előmozditására lett hozva? Miniszteri nyugdijakról, képviselők fizetéséről, állam-tisztviselők rangfokozatairól és fizetéséről, (nem irigyeljük) ujabb és ujabb adókról, deficzitről, állami jószágok elkótyavetyéléséről, adóságok konvertálásárol, bankoknak és más vállalatoknak nyujtott privilegiumokrol, vicinális vasutakról, képvásárlásokról, sine curák felállitásáról, a napidijak ezerféle neméről olvashatunk töméntelen sokat, — — — de olyan törvényeket, amelyek a népnek jogot adnának, amelyek megvédenék az ő véren szerzett szabadságát lelketlen elnyomóik ellen, amelyek megoltalmaznák őt kis földjén azok ellen, akik oly embertetenül kiszipolyozzák, — — — sajnos nem találunk a Corpus jurisban.

Ide s tova harmincz esztendős lesz a magyar szabadelvüség uralma. Három évtized alatt nem jutott ideje ilyenre. Csak saját önző czéljaira gondol mindig. Csak a vályu lebegett előtte, csak arra törekedett, hogy az fel ne boruljon. A vályuért, a husos fazekakért vivott küzdelemben aztán nem törődött semmivel, nem respektált semmit, legkevésbé pedig a népjogot és népszabadságot.

A liberalizmus arra vállalkozott, hogy megvalósitja a nagy eszméket, a szabadság, egyenlőség és testvériség jelszavait. Hol van az eredmény? Az emberiség nagy ideáljainak, amelyekért annyi csatában ömlött patakonkint a vér, árnyéka sincs sehol. És ha 30 esztendő alatt, teljes virágzása idejében nem volt rá képes, mit várhatunk ma, mikor csak a régi dicsőségből élősködik s a haldokló ember végső erölködésével kapaszkodik minden szalmaszálba.

A liberalizmus csődött mondott. Ausztriában már megütötték a dobot. Magyarországon, az utolsó menhelyen sem tarthatja sokáig magát.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Feleség — férj.

Irta: **PRIGL OLGA.**

Sok volt az utas, a folyosót is teleálldogálták. Halász Berczi áttörte magát a tömegen, és sorra nyitogatta az ajtókat, — nem volt üres hely sehol. Bosszusan ment odább s kiabált a kalauz után, de a vonat abban a perczben megindult. Kanyarogva nekivágott a rónaságnak s a kormos, fekete füstje odacsapódott az ablakhoz.

Halász Berczi belebámult a gomolygó füstbe, aztán valami couplét fujt maga elé s a kerekek rhytnikus dübörgése után vertehozzá a taktust. Dudolgatott, hogy leküzdje az álmosságát. Harmadik éjszakája, hogy nem aludt egy szemernyit. Lumpolt. Legénykorában sohase tette, az a száraz józanság mindig ott leskelődött, a háta megett, pedig egyszer esak kell, hogy az ember kitombolja magát. S aztán meg most telik is.

Halász Berczi parthiet csinált, remek parthiet. A felesége kerek tizezer frtot hozott a házhoz s hát még mennyije van az apjának. Haj! . . .

Halász Berczi boldogan fujta tovább a couplét:

— A szerelem, a szerelem . . .

Aztán mosolygott s halkan ismételgette magában: a szerelem. a szerelem . . .

A vonat közben állomásra érkezett. Nagyon sokan szállottak ki. Berczi kadott az alkalmon s a legelső utas helyére befészkelte magát.

Két hölgy ült a coupéban. A fiatalabbiknak a sürü fehér fátyolán keresztül is áttetszett az üde. piros arcza.

Halász Berczi engedelmet kért, hogy czigarettára gyujthasson s a mig a maga elé fujt szürke füstkarikákat nézte, — önkénytelen bontakozott ki abból egy ahhoz az üde arczu fátyolos hölgyhöz hasonló alak. A félig alácsukott fekete pillák alól elővillanó nagy kék szemek is oly ismerősöknek tetszettek neki.

Mennyire hasonlit Horti Jankához, — gondolta magában.

S aztán belezsibongott fülébe az imént félbehagyott couplé: a szerelem, a szerelem...

Eszébe jutott, mily babonás szerelemmel csüggött ő Horti Jankán. Reszketett, ha közelébe ért. De hát csak álom volt az egész, — álom. Sokszor álmodunk valamit, a mit azért nem szeretnénk, ha igazán megtörténnék.

Az álmot leküzdötte a józansága. Fel tudta fogni a helyzetet, meg azt is, hogy mennyit küzdött, tanult évek óta. Tudta, mennyit ér. S uram, most ő odakösse magához azt a szegény leányt. talán azért mert szép. Kap leányt minden ujjára kettőt, a ki a szépsége mellett gazdag is.

S Halász Berczi kezdett elmaradozni Hortiéktól. Szegény Horti Janka akárhányszor vörösre sirta miatta a szemeit.

Azután meg szégyelte a gyöngeségét. Ő sirassa Halász Berczit, mikor az nem gondol vele. Le is törölte a könyét, még mosolyogni is tudott s megmondta a szegény Bagi Mihálynak, hogy hozzámegy feleségül. Boldoggá tett egy embert s azóta ugy érzi, ő is boldog.

Önkénytelen tudjuk szeretni azt, a ki bennünket beczéz, a ki minden gondolatunkat ellesi.

Horti Janka is ugy volt a szegény Mihálylyal.

Hanem azért az első pillanatra felismerte Halász Berczit, s a pirosság is azért szökött fel az arczába. Aztán Mihályra gondolt, s szeretett volna már otthon lenni. Otthon, hol az ura mellett várja az az apró gyügyögő jószág, az a kicsi édes . . .

Szórakozottan nézett ki a homályos ablaküvegen, s unalmában olvasgatta az elmaradó telegráfoszlopokat, az apró őrházakat. Egyszer csak azon vette észre magát, hogy egyedül van Halász Berczivel.

A férfi szeme reá tapad, majd hirtelen megragadja a kezét:

— Janka . . .

Horti Janka hidegen válaszolt:

— Bagi Mihályné vagyok, uram.

A férfi visszahuzódott helyére s aztán csak annyit mondott:

— Nincs mit egymás szemére vetni, én is nős vagyok . . .

Bagi Mihályné most már oda nyujtotta a kezét.

— Az álmot, a mesét mindaketten elfelejtettük, — mondta mosolyogva. Jobb is az ugy — tette hozzá aztán.

Kiegyezési tárgyalások.

Bécsből jelentik: Lukács dr. magyar pénzügyminiszternek ma előértekezlete volt Bilinski lovag osztrák pénzügyminiszterrel a szőnyegen forgó kérdésekről, melybe bevonták magyar részről pedig Winterstein osztályfőnököt és Gruber dr. pénzügyi főtanácsost is.

Más forrásból jelentik Bécsből, hogy a magyar miniszterek ottani tartózkodása folyamán a két pénzügyminiszter beható tárgyalásokba bocsátkozott a bankszabadalom megujitására vonatkozólag s alighanem el is intézi ezt a kérdést.

Ekkor aztán egyedül a kvóta kérdése marad még elintézetlenül, melynek érdekében azonban el fogják halasztani az összes kiegyezési tárgyalásokat a jövő év tavaszáig. Az osztrák képviselőházat ugyanis a legközelebbi hetekben feloszlatják s igy az összeülő magyar képviselőház kiküldendő kvótabizottságának nem lesz kivel tárgyalni. Az osztrák választások és az uj képvisnlőház megalakulása közben azonban elérkezik 1896, deczember 31-ike, mely nap tudvalevően végső terminusa a jelenleg fennálló kereskedelmi és vámszerződés felmondásának.

Ha ezen a napon, egyik állam sem mondja fel a szerződést, ugy ez a régi feltétele mellett, ujabb tiz évre érvényes. A magyar képviselőház legelső üléseinek egyikén fogja Bánffy Dezső báró az uj kvótabizottság megválasztására vonatkozó javaslatát előterjeszteni s a magyar képviselőház mulaszthatatlan kötelessége, hogy ez alkalommal a felmondás kérdését felvesse.

A kvóta és a képv. mandatum tekintélye.

Gróf Károlyi István nyilt levelet intézett nagykárolyi választóihoz, melyben a helyzetről nagyon érdekesen nyilatkozik. Kiváltképpen sulylyal birnak a nemes grófnak a kijelentései a kvóta-emelésről, a melyet tisztán az ország mezőgazdasági bajaira támaszkodva határozottan megtagad. Ehhez csatlakoznak fejtegetései az inkompatibilitásról, oly erővel és sulylyal, hogy sok bankdirektor, jogtanácsos, nagyrészvényes csak a közszemérem nyilvános megtagadásával mehet be a képviselőházba s a pénzügyi bizottságba. A nyilt levélből idézzük a következőket:

Nem alkuszunk első sorban a kvótát illetőleg! Annak emelését meg nem szavazom semmiféle rangemelés, netaláni kitüntetések kilátása reményében, nem tizenkét miniszteri tárczáért, nem fél Magyarországért, mert a kvóta emelését a legméltánytalanabb követelésnek tartom az osztrák részéről épugy, mint a minő lelkiismeretlen és hazafiatlan eljárásnak tartanám a kvóta emelesének megszavazását a mi reszünkről.

Magyarország — tekintve az utóbbi években beállott mostoha — mondhatnám szerencsétlen gazdasági viszonyait, nézzük akár a gabonaárakat, nem is szólva a rossz termeséket adott esztendőről. akár az állattenyésztést ért csapásokat, ama óriási — milliókat kitevő kárt, mely hazánkat a disznóvész által sujtotta és a mely csapást leginkább a földmüvelő osztály érzi és a szegény nép érzi és sinyli; a birka, szarvasmarha árának csökkenését, a filoxera általi tönkretevését egész vidékeknek, az elemi csapások, áradások, jégesők, viharok eddig még soha nem tapasztalt folytonos megujulását, kivitelünknek évek óta tartós pangását és ennek egyik főokozóját; vámszerződéseink kormányaink által oly módon való megkötéseit, hogy azokból minden szomszédunkra előny, de mi reánk óriási kár és veszteség háramlik, stb. stb. — mondom — Magyarország nemhogy nem gazdagodott, de határozottan szegényebb lett azutolsó tiz év alatt; s ma azt kivánni e nemzettől, hogy még nagyobb terhet vállaljon el, jogtalanul ráerőszakolni terheket, azaz, hogy még több adót fizessen ezentul: csakis lelkiismeretlenségnek nevezhető!

Ezt javasolhatják és megszavazhatják oly emberek, akik nem csupán a földből élnek, de mellék jövedelmeket is huznak: az ugynevezett bankigazgatók, bankok vagy egyéb nyerészkedésre alapitott intézetek, vasutak Verwaltungsrathjai, syndikátusokban benn lévő urak, vasuti koncessziókkal jutalmazott emberek, akik 20—30—50 sőt még több ezer frtra menö fizetéssel, dividendákkal dicsekesznek és e mellékjövedelmük után nevetségesen kevés vagy pláne semmi adót sem fizetnek. Ezeknek könnyü azt mondani: »Megbirja Magyarország még mindig az adóemelést!« Meg ám! de csak az a kérdés, hogy meddig fogja e nemzet eltürni azt, hogy fejős tehene legyen az adóját ily nagylelküen megszavazóknak? Én azt hiszem, hogy nem sokáig már! És kérdem, hol a garanczia, a biztositék arra nézve, hogy a képviselőház pénzügyi bizottsága — mely ma nem annyira a szakértő képviselők gyülekezete, mint inkább a budapesti börze, különféle nagy bankok és iparvállatok szindikátusa — első sorban az ország pénzügyi helyzetét, az ország anyagi érdekeit tartja szeme előtt? pedig csakis ezt kellene és szabadna szeme előtt tartania s nem a börze, különféle bankok és iparvállalatokét!

Távol legyen tőlem a képviselőház pénzügyi bizottságának jóhiszeműségét, becsületességét kétségbe vonni, sem okom, sem jogom nincs ehhez; de nyiltan kimondom, hogy teljesen inkompatibilisnek tartom ezen urak részéről e kettős szerepkör betöltését, annál is inkább, mert a törvény maga is inkompatibilisnek mondja ki azt; de nálunk a törvényeket — fájdalom — az egyén számára hozzák meg, vagy az egyént tekintve nem alkalmazzák vele szemben. Ez az, a mit — hogy erősebb kifejezést ne használjak — »világraszóló igazságtalanságnak, jogtalanságnak nevezek!«

A róm. kath. status müködése.

Az erdélyi róm. kath. status f. hó nov. 11-én tartja Kolozsvárt közgyülését. Ez alkalomból az *igazgató-tanács terjedelmes jelentésben* számol be müködéséről.

A jelentés bevezetésképen lendületes szavakkal aposztrofálja a millenniumot.

Igazgatótanácsunk — mondja a jelentés — a millenniumi ünnepségek között is, melyeknek változatos sokasága folytonos örvendezésben tartott mindenkit, folytatta munkáját zajtalanul, csendesen azon irányban és szellemben a hogyan azt az erdélyi kath. status feladatai megkivánják.

De azért a millennium örömeiben is részt vettünk mi is. Az év első hónapjában tartott ülésünkön az elnök a millennium évét emelkedett hangon köszöntötte, hálat adott az istennek a multakért és kérte tőle a nemzettnek a jövőt, az év emlékét pedig jegyzőkönyvünkben megjelöltük. E mellett intézeteinket s a hatóságunk alatt álló személyzetet buzditottuk, hogy ünnepeket tartsanak s az örvendőkkel örvendezzenek. Meg is tettek mindenütt.

Mindenki igyekezvén a millennium évét valamely alkotással emlékezetessé tenni, mi a kolozsmonostori apátság Arpád-kori templomának restaurálásával véljük e nemü kötelességünket szolgálni, a mennyiben e munkálatokhoz az idén kezdettük s azok folyamatban vannak. A régi kor egy ritka szép épitészeti emlékét akarjuk az összeomlástól megmenteni, a mely kegyeleti munkára a kath. status, mint az ősi birtok tulajdonosa kötelezve is van.

A multak emlékeivel való foglalkozás azt az elhatározást érlelte meg bennünk, hogy státusunk nagyjaink képeit tehetősebb tagjaink

---

A férfi erősen ránézett s az asszony nem sütötte le a szemét előtte. Érezte, hogy igazat mondott. Nem háborgatta a mult emléke, — a lelke sima volt, mint a tenger, melynek nem fodoritja habját a legkisebb szellő sem.

— Örülök a boldogságának, — mondta a férfi s mintegy dicsekedve folytatta tovább:

— Én is boldog vagyok . . .

Aztán leverte a czigarettje hamuját, s az órájára nézett.

A vonat fütyölt, s Halász Berczi elbucsuzott Bagi Mihálynétól.

Az asszony önkénytelen utána nézett.

Valaki várta Berczit a perronon.

Horti Janka kiváncsian hajolt előbbre, s egy parányi gunyos mosolygás futotta keresztül az arczát.

A Halász Berczi feleségében ráismert a gazdag Borbács szappanfőző egyetlen leányára, a hosszu, sovány Tinkára.

Pillanatnyi keserüség szállott a lelkére.

— Hát ezért? — gondolta magában.

Hát Borbács Tinka volt vetélytársnője, a Borbács Tinka . . .

Aztán meg olyan jól esett kaczagnia, s elismételgette a Halász Berczi szavait: én is boldog vagyok . . .

Berczit a felesége nagy ujsággal fogadta. Hogy az apja, az öreg Borbács — nősül. Fiatal leányt vesz el, — no hogy hova tette az eszét.

Ő nem is teszi be a lábát többé a házába, — mondta.

Halász Berczi gunyosan jegyezte meg:

— Azt ugyan nem jól cselekszi édesem.

— Már miért, felelte Borbács Tinka, s az apró, szurós szemeit rászegezte a férje arczára.

— Minek kezdene a családban haragot?

— Minek? — mert azt a leányt már régóta ki nem állhatom, nem is köszönünk egymásnak, — tudja a Vári Berta . . .

Vári Berta szép leány hirében állott, s Borbács Tinka egyáltalán nem szimpatizált a szép lányokkal.

Meg is tartotta a szavát, nem lépte át többé az apja háza küszöbét.

Még a halálos ágyához se ment, pedig tudta, hogy az öreg akkor megmásitaná végrendeletét s a vagyona felét csak rá hagyná. Igy minden a fiatal özvegyasszonyra maradt, a ki azután élte világát.

No de már akkor Borbács Tinka se maradhatott hátrább. A mily fukar volt egy krajczárra, — oly pazar lett aztán. Zsur, estély, napirenden volt náluk s a tizezer frtot, — a mit a megboldogult apja az esküvő napján mint hozományelőleget lefizetett, — kivették a takarékból.

Ebből aztán győzte Halász Bercziné.

— Ki parancsol a magaméból — szokta mondogatni.

S Halász Berczinének a zsurja, a pezsgője nagy reklamot csinált. A hosszu, száraz Borbács Tinkát még szép asszonynak kezdték emlegetni.

Mit meg nem tesz némely nő e szóért: szép asszony!

Borbács Tinkát is megszéditette, s csak annál inkább folytatta a dáridózást. A tizezer frt pedig ugy eloivadt egy esztendő alatt, mint a hóból rakott ember, az első verőfényes délután. Pedig már Halász Berczi is egészen beleszokott a legutóbb folytatott pazar, nagyuri életbe, s cseppet se bántotta a lelkiismeret, mikor a legelső ezer frtot felvette. Azt azután követte a többi. Hitelük volt, tudták bolonditani a világot. Egyszer aztán lejárt egyik, másik váltó. Halász Berczi kapkodott fühöz-fához, a jó barátai elpárologtak. Hogy a szerencsétlenséget tetőzze, épp aznap jött le a hivatalvizsgálója is. Halász Berczi olykor mámoros fővel maga se tudta, mily hibákat követett el s dolgait mennyire elhanyagolta.

A hivatalvizsgálója máskor oly nyájas, szives arcza egyre komorabb lett. Távozáskor csak alig nyujtotta neki a kezét s másnap lecsukta az irodáját.

Halász Berczi egész délelőtt lótott-futott czéltalanul. Az ismerősei elkerülték, hidegen, vagy nem is köszöntek neki. Visszament a lakására, a feleségét kereste. Nem volt az sehol, se egy cseléd, senki.

Az ebédlőasztalon apró, fehér czédulát talált. A felesége irása volt rajta, e három szó: maga élhetetlen, gyáva!

Halász Berczinek arczába szökött a vér.

— Tehát hadd legyek az . . .

. . . A lapok olvasó közönsége egykedvüen futotta át az öngyilkosok rovatában a Halász Berczi nevét, a 18. század végén egy cseppet sem tartván azt valami szenzációs dolognak.

Követ dobtak rá. Maga kereste a baját.

A felesége valami vándorszinész-trupp tagjává szegődött, s az, ki egy könyet ejtett érte, nem volt más, mint az egykor mellőzött szép, de szegény — Horti Janka.

önkéntes adományainak segitségül kérése mellett összegyüjtjük lefestetjük és emlékeik iránti tiszteletből, áldozataik iránti hálából s az áldott példán való buzdulás végett azokat kegyelettel elhelyezzük. Báthóry Irtván, gróf Apor István, gr. Gyulafi László, Bajtai József, Kovács Miklós, Haynald Lajos, Fogarassi Mihály és br. Jósika Lajos képeit már is birjuk. Mind nagy alakjai státusunknak, a kiknek emlékét igazán becsben kell tartanunk.

Müködésünk az iskolai ügyek intézésére s a vagyoni kezelésére vonatkozván. az állapotok mind a két téren kielégitőknek mondhatók.

Gymnasiumaink állami segélyezése, a melynek igénybevételére szegénységünk kényszerit, az eddiginél nagyobb mérvben indult meg. a mennyiben az idén — kettő kivételével mindegyik részesült segélyben.

Gazdasági ügyeinket pedig rendezettnek mondhatjuk s a jövedelem is a kedvezőtlen gazdasági viszonyok mellett is kielégitőnek mondható — a nagyalmási uralom kivételével, mely eddig a kezdett nehézségével küzdött.

Következik ezután a tulajdonképpeni jelentés, mely az igazgató-tanacs személyi ügyeivel és ügykezelésével veszi kezdetét.

E szerint a mult évi statusgyülés a szabályszerü kilépés és elhalálozás által üresedésbe jött igazgató-tanácsosi helyeket betöltvén, az igazgató-tanácsos az 1895—96 évre a következő névsor szerint alakult meg:

Egyházi elnök: L ö n h a r t Ferencz erdélyi püspök; világi elnök: br. J ó s i k a Sámuel, ő Felsége személye körüli m. kir. miniszter, alelnök; előadó P á l István; tiszt. előadó dr. F a r k a s Lajos; titkár dr. S z e n t k i r á l y i Kálmán; tiszt. titkár dr. S z a m o s s y János. Igazgató-tanácsosok választási sorrend szerint voltak: a(az egyházi rendből: Biró Béla, Fábián Sándor, Veszely Károly, Gergely Ignácz„ Möller Ede, Jung-Cseke Lajos, Kovács Ferencz. és dr. Todor József; b) a világi rendből: gr. Eszterházy János, Pótsa József, dr. Török Alz bert. Dorgó Albert, dr. Szentkereszty György, dr. Groisz Gusztáv, dr. Csiky Viktor, Szabó József, dr. Finály Henrik, Novák Ferencz, gr. Kornis Viktor, gr. Béldi Ákos, Betegh Ferencz és Mikó Bálinth; jogtanácsos Haller Rezső.

Az igazgató-tanácsból az idén azon tagok lépnek ki, a kik az 1893-ik évben választattak meg; eszerint kilépnek az egyházi rendből, Biró Béla, Fábián Sándor és Veszely Károly, a világi rendből: gr. Eszterházy János, Potsa József, Dorgó Albert, dr. Török Albert és Mikó Bálint, a ki a mult évi gyülés által Cseh Lajos helyébe egy évre választatott meg. Szabó József a mult esztendőben ujra választatván, még két évig lett volna joga igazgató-tanácsosnak maradni, de állásáról lemondott. A nov. 11-iki gyülés tehát választani fog 3 évre 3 egyházi és 5 világi, 2 évre pedig Szabó József helyére 1 világi igazgató-tanácsost.

Dr. Györffy Gyulának még egy évig lett volna joga az alelnöki állásban megmaradni, de ő erről le mondott és igy az alelnöki állás is üresedésbe jött.

Az *ügykezelés* — mondja tovább a jelentés — az érvényben levő ügyrend szerint. A fontosabb ügyeket először a szakbizottságok tárgyalták és csak azután kerültek azok határozathozatal végett igazgató-tanácsi ülésekbe. Igazgató-tanácsi ülés volt 12 rendes és 1 rendkivüli. A kisebb fontosságu ugynevezett folyó ügyeket, vagy a melyek igazgató-tanácsi határozaton alapultak, ülésén kivül látta el az elnökség. Az 1895. évben az ügyszám volt: 2121; a folyó évben pedig eddig: 1668.

A mult évi statátusgyülés jegyzőkenyvének VII. pontja alatt foglalt határozat alapján a jegyzői állást betöltötték az igazgató tanács a jegyzőnek a végleges szervezésig ideiglenes jeleggel megválasztván és kinevezvén Szabó Alajost. Kivüle és Gabányi Endre mérnökön kivűl az irodaszemélyzet az elnökség mellett állott 3 irodatisztből és 1 irodaszolgából. Az ügykezelésben semmi fenakadás nem történt.

Az *egyházi javadalmak* összeirására vonatkozólag közli a jelentés a vallás és közoktatásügyi miniszternek e tárgyában kiadott rendeletét.

E rendeletet, illetve az összeirás ügyét az igazgató tanács május havi ülésükben tárgyaláz ala vevén, megállapodását átiratukban közölte a Püspökkel, ki ennek alapján körlevélben az egyházi javadalmak összeirását elrendelte, a minisztert pedig értesitette, hogy az erdélyi r. kath. Státus autonomikus jogainál fogva szigoruan ragaszkodik 1888-iki gyülésében hozott s 1894-iki gyülésében megujitott és az országos congrua-bizottsággal is közölt azon határozatához, hogy *az erdélyi püspöki megyében a lelkészi congruát saját hatáskörében külön és a többi püspöki megyétől függetlenül rendezi* s a congrua rendezését tényleg foganatositotta is.

Minthogy azonban a javadalmak hiteles összeirása a congrua rendezésére való tekintet nélkül az egyházmegye czéljaira feltétlenül szükséges, és szükséges az is, hogy az egyházi javadalmak vagyoni állapotáról közhitelességü összeirás birtokába jusson a róm. kath. Status, erre vonatkozó jogaink sértetlen épségben tartása mellett a lelkészi jövedelmeknek és kiadásoknak összeirását elrendelte.

A gymnasiumok állapotáról is kimeritő jelentést tesz az igazgatótanács. Bevezetésképen megemliti, hogy ez intézetek is részt vettek a millennium örömeiben. Ezen részvevésnek a módját három pont körül csoportositotta a tanács, még pedig a millenniumi kiállitáson való részvevés, az intézetek történetének megiratása és millenniumi ünnepségek rendezése.

Ugy tervezték volt, hogy az intézetekkel külön csoportban vegyenek részt a kiállitáson, »az erdélyi róm kath. státus intézetei« felirással és erre nézve részletes utasitásokat is adott a tanács az igazgatóknak, de a bejelentésre az a válasz jött a kiállitás igazgatóságától, hogy a vallás és közoktatásügyi miniszter nyilatkozata alapján az egy csoportban való kiállitás nem engedélyezhető, mert ezáltal a kiállitás felekezeti csoportokra oszolnék és mert a kiállitás felekezeti csoportokra oszolnék és mert a kiállitás nem volna intézeti fajok szerint rendezhető, a mi a kiállitás oktatásügyi csoportja programmjával és szervezetével ellentétbe állana. A külön csoportban való kiállitás nem engedélyeztetvén, az intézetek az általános szervezet szerint vettek részt a kiállitáson. A mely intézet a kiállitásban való részvétel költségeit megbirta, az önmaga fizette, hol azonban jelentékenyebb összeg kivántatott, azt a tanulmányi alapból fedezték.

Képviselő választások.

A képviselőválasztások lezajlottak, még csak néhány pótválasztás lesz és később kettős mandátumok miatt lesznek uj választások, de a fölzavart hullámok még mindig zavarognak és sok szennyet dobnak ki, melyeket nem lehet mellőzni, mert azokból a politikai helyzet, mint egy tükörből visszasugárzik, mint az alábbiakból láthatjuk.

*

Az orozva támadás. A Magyarország annak a dokumentálására, hogy Kossuth Ferenczet és pártját Ugron jogosan sujtotta az orozva támadás vádjával, bizonyitékokat sorol fel. Ezek közé tartozik a kecskeméti jelölés, ahol Kossuthék kibuktatták Bartókot, ilyen a török-szentmiklósi eset, ahol Kossuth Ferencz egy táviratával az Ugron-párti jelölt mellett csoportosuló függetlenségi pártot szétbombázta. Ezt a táviratot ugyan Kossuth visszavonta, de akkor már minden későn volt. A hajduszoboszlói eset sem utolsó ezek között, de itt hiába való volt az Eötvös-Kossuth-féle taktika, mert az Ugron-párt elsöpörte a Kossuth-kormánypártot.

— *Reverzális helyett eskü.* A zentai Hirlap irja még a következőkben az ott kierőszakolt Kovács Pál kormánypárti képviselőről a következőket:

Az uj képviselő igéretet tett, hogy fontosabb ügyekben mindenkor megkérdezi a választó polgárságot, hogy miként érvényesitse szavazatát az országházban s igéretének nyomatékul erre meg is esküdött. Van tehát ezuttal Zenta városának országgyülési képviselője, a ki saját egyéni felfogását választói akaratának helyezi alája és igy óhajtja a várost képviselni. A jövő mindent beigazol! Isten éltesse!

— *Uj választás Miskolczon.* Miskolczról irja tudósitónk, hogy ott egy uj választás hire leirhatlan izgatott helyzetet teremtett az örömmámorban uszó Lánczy Leó-pártiak között. Midőn Lánczy Leó annyi küzdelem és alkotmányos (?) eszköz árán az északi kerület képviselője lett, kijelentette, hogy a csaczai mandátumáról lemond, és a miskolczit fogadja el. Ma a dolgok megforditva állanak, Csaczát, — mely uj választás esetén néppárti képviselő kezére jutna — Lánczy Leó elfogadja; Miskolczon pedig uj választás lesz, s mint hirlik Herman Ottó és Andrássy gróf között. Esetleg az utóbbi helyett Jókai Mór lép fel.

— *A várnai uj választás.* Magyarországon nem volt még olyan választás, mint a várnai, a hol déli féltizenkettőkör az elnökök, látva a néppárt nyugodt, csendes, de óriási többségét — miként ezt a Pesti Hirlap is közölte — egyszerüen minden ok nélkül lemondottak. A választó közönség most beperelte a küldöttséget, hogy az aznapi fuvar, élelmezését és napidiját téritse meg neki, a mi jogos követelés, mert különben ilyen módon minden választást ki lehetne játszani és a népet még nagyobb nyomorba sodorni.

Az uj valasztás folyó évi november hó 12-én lesz Várnán. Haydin szabadelvü főszolgabiró visszalépvén, most Sipeky Sándor lépett fel, a ki egy hét előtt nyilt levélben már el is bucsuzott a kerülettől és im most megint csak itt van. A néppárti Markovics Jánosnak tehát ezzel kell már másodszor megmérkőznie, ha ugyan az elnökök megint le nem mondanak.

Hogy ebben a kerületben mik történnek most, azt mindenki elképzelheti. Katonasággal tömve van az egész kerület, jól lehet nem volt és nincs is reá szükség legalább eddig egyetlen egyszer sem történt rendzavarás. A katonák maguk nevetnek azon, hogy ide lettek küldve és rokonaik otthon sirnak utánuk, Kisucza-Ujhelynek soha sem volt annyi szolgabirája, mint épen mnst a választás előtt.

Minden völgynek meg van a maga szolgabirája. Eddig már öten vannak itten s lehet, hogy a választás napjáig mindnyájan itt lesznek Trencsénből s ott nem marad Siont őrizni senki. A mint halljuk, a szolgabirák következőképen vannak beosztva: Rendes főszolgabiró: Haydin Imre, reudes szolgabiró: Khádi Gejza; Pongrácz közjegyzősége számára helyettes szolgabiró; Csőry István; Raska körjegyzősége számára pedig: Mednyánszky László. Mindenki joggal kérdezhetné: miért vannak ezek itten és annyian? . . . Bizonyára a 256 liberális választót kell szaporitani, ha lehet. Mi csak arra vagyunk kiváncsiak, hogy alispánunk sógora hogyan fog győzhetni ezen 150 emberrel 1200 biztos néppárti választónkkal szemben? Mi lesz itten a modus vivendi? Az egész kerületben van 1611 választó és távol van 261.

— *A judáspénz árán — temetői kereszt.* A megörökitésre méltó esetről a következőket irják Pétervásárról:

A lefolyt választási küzdelemben erős harczot kellett vivnia a kormánypárt szemérmetlen és lelketlen lélekvásárlása ellen. A pétervásári kerület még eddig győzhetetlen ellenzéki többsége csodás lelkesedéssel tömörült nagynevü jelöltjének, gróf Kárplyi Sándornak zászlai alatt. Ezt látva a kormánypárt korteshada a Heves vármegye megvásárlására a pártkaszszából folyósitott 100,000 forintnak rendelkezésre álló tekintélyes részével kisérlették megritkitani az ellenzék sorait. Számtalan napvilágra jött példa közül megemlékezést érdemel a bolonyi kántor esete. E férfiut, a ki nagy családját verejtékes munkája árán neveli, miután szóval képtelenek voltak eltántoritani. levélben küldött 150 forinttal kisérelték megvásárolni. A választás estéjén tartott lakomán olvasta le az összeget Farkas László bodonyi kántor, elmondja történetét e Judás bérnek és emlékezetül az árulókra és megtévedettekre, egy a bodonyi temetőben felálitandó feszület felállitására ajánlotta fel a pénzt, a melyet nem adott küldőjének vissza, nehogy mások gyönge lelkiismeretének ára legyen. Büszkeséggel és örömkönyekkel szemében szoritott kezet minden jelenlévő a nap e második nemes hősével. Sok ily polgárt a hazának!

———

Felhivás előfizetésre.

F. évi november 1-től a **„Tiszántúl“** *politikai napilapra uj előfizetést nyitottunk.*

A **„Tiszántúl“** *zászlójára a katholikus s hazafias szellem és irány eme jelszavai vannak felirva: Isten, király, haza!*

A **„Tiszántúl“** *az egész országban a legolcsóbb politikai napilap.*

Kérjük tisztelt elvbarátainkat, hogy lapunk terjesztésével szent s hazafias elveinket is minél szélesebb körben terjeszteni sziveskedjenek.

Az előfizetési feltételek a lap homlokán olvashatók. **A szerkesztőség.**

UJDONSÁGOK.

—

TÁJÉKOZTATÓ.

November 7. Váradi Margit hangversenye.
» 12. Egészségügyi gyülés a megyeházán d. e. 11 órakor.
» 12. Városi közgyülés d. u. 3 órakor.
» 29. A biharm. nőegylet árvaházának megnyitó ünnepélye és az »Erzsébet« tánczestély.

—

* **József főherczeg adománya.** József főherczeg azt a diszes pavillonját, melyet a kiállitáson annyi sokan megbámultak, a benne volt virágokkal és egyéb növényzettel együtt odaajándékozta a fővárosi szegénygyermekkert-egyletnek. Az egyesületnek már régóta bőkezü pártfogója a főherczeg.

* **A pàpa követe Meneliknél.** XIII. Leó pápa megkönyörült a Menelik király fogságába került olasz katonákon és Macarius kopt püspököt az ő nevében azzal a kéréssel küldte el Menelikhez, hogy keresztény ember létére legyen elnéző a szegény keresztény foglyok iránt és elfogadható békeszerződést kötvén Olaszországgal, bocsássa szabadon a foglyokat. Mindenki reménykedett, hogy a pápa követe eredményesen fog eljárni s annál nagyobb volt a csodálkozás, hogy a pápai küldött mind mai napig sem tudott kielégitő sikert elérni. Hogy mi volt oka ennek a sikertelenségnek, azt megtudjuk a következő hivatalos jellegü párizsi táviratból: »Macarius kopt püspök közölte a »Temps« portsaidi tudósitójával, hogy Menelik már megigérte volt az olasz foglyok szabadon bocsátását, midőn egy olasz hajó elfogta a »Doclewyk« hollani hajót. Menelik erre széttépte a már aláirt okiratot.« — Tehát egyedül az ismét tapintatlankodó olasz katonákon mult, hogy Menelik király nem bocsátotta szabadon az olasz foglyokat. A római liberális sajtó ne a pápát okolja az ő követének sikertelenségeért; mert ime ma már bizonyos, hogy Menelik a pápa kérésére aláirta a megkegyelmező iratot, melyet később aztán széttépett.

* **Kinevezés.** Vandics Gábor belényesi járásirnok állásáról lemondott s Beöthy László főispán a lemondás elfogadása mellett helyére Hirschmann Gyula belényesi lakost nevezte ki.

* **Millenniumi schematizmus.** A nagyváradi l. szert. egyházmegye millenniumi schematizmusa, a melyet *Bunyitay* Vincze kanonok és *Karácsonyi* János theologiai tanár készitették, nehány nap mulva már elhagyja a sajtót. Az érdekes könyv magában fogja foglalni a papság és tanitóság névtárán kivül az egyházmegye kebelébe tartozó összes plébániák és iskolák történetét a legrégibb időtől napjainkig.

* **Temetés.** Nagy részvét mellett kisérték tegnap örök nyugodalomra városunk egyik köztiszteletben álló agg polgárát: Sztarill Istvánt. A gyászszertartást Dencs János esperes végezte segédlettel. A holttetemet kálváriautczai lakásáról az olaszii plébániatemplomba vitték s innen az engesztelő szentmise-áldozat bemutatása után a nagytemetőbe kisérték és átadták az anyaföldnek.

* **Diszes esküvő** lesz vasárnap f. hó 8-án délelőtt fél tizenegykor az olaszii róm. kath. templomban, mikor is B. Papp Károly püspökségi uradalmi pénztárnok fogja oltárhoz vezetni müvelt és kedves aráját, Fráter Lujza kisasszonyt. Az esketést Fetser Antal püspöki titkár a vőlegény földije fogja végezni.

* **Nagyvárad pénzügyi hivatalai**, Nagyvárad város közigazgatási bizottságának féléves jelentésében több óhajt fejezett ki részint általános szempontból, részint különösen Nagyvárad város érdekéből. Igy a többek között rámutattak arra e türhetetlen állapotra, hogy a pénzügyi hivatalok a hány, annyiféle van elhelyezve s ez megnehezíti a közönségnek az ügyek gyors elintézését: Kéri továbbá a jelentés, hogy a nagyváradi m. kir. adóhivatal első osztályuvá emeltessék s végül, hogy váltópénztári jelleggel ruháztassék fel. — A miniszter most válaszol a jelentésre. A hivatali helyiségek összpontositására nézve már utasitva lett a nagyváradi pénzügyigazgatóság. — A nagyváradi m. kir. adóhivatalt azért nem emelheti első osztályuvá, mert az erre szükséges alapmértéket nem üti meg. Arra nézve, hogy a nagyváradi adóhivatal váltópénztárral ruháztassék fel, a tárgyalást már megindították.

s **Látogatás az iparegyletben és az iparos menházban.** A helybeli iparos egyletnek kétaju küldöttség tisztelgett tegnap délelőtt Ivankovics János v. püspök, miniszteri-osztálytanácsosnál, a ki mint emlitettük a polgári iskolákra képesitő tanitónői vizsgálatokon mint kormánybiztos elnököl, és felkérte, hogy az iparos egylet tüntetné ki látogatásával. Ivánkovics v. püspök tegnap délután eleget is tett iparosainak kérelmének. Melegérdeklődés mellett vizsgálta át az iparegylet helyiségeit, a hol fölötte meglepte az iparostanonczok statisztikának az az adata, hogy az előkészitő tanfolyamon 3 év óta összesen csak tiz irni olvasni nem tudó volt. Az iparegyletből az iparosmenházba hajtatott a miniszteri tanácsos, hol mintegy hatvan iparos éjjenzéssel fogadta. Bercsey György és Andriska Károly elnökok kalauzolása mellett megtekintett minket és a legnagyobb foku mégelégedésének adott kifejezést a látottak felett.

* **A nagyváradi kerületi betegsegélyző pénztár** a folyó évi november hó 8-án, délelőtt 10 órakor saját helyiségében (Kert-utcza, Kutiákféle házban) igazgatósági ülést tart, melyben folyó ügyeket fognak tárgyalni.

* **Tisza Kálmánról** az a hir terjedt el Budapesten, hogy hirtelen meghalt. A hir azonban alaptalannak bizonyult. Tisza Kálmán még este 10 óráig tarokkozott a szabadelvü pártkörken s egészségi állapota a hiresztelésre éppenséggel nem adott okot.

* **A sóstó-fürdő forgalma.** A fürdő szezon már régen véget ért; az elmult nyár eredménye sokban mögötte marad a más évek látogatottságának. A biharmegyei konyári sóstófürdőről most terjesztették be a megyéhez az idei szezonra vonatkozó adatokat. Ezek szerint a nyár folyamán a sósfürdőben volt 62 férfi 221 nő és 48 gyermek, összesen 329 állandó fürdő vendég; ideiglenes vendég pedig 1200, tehát összesen 1529 vendég látogatta a fürdöt.

* **Az első fagy.** Pár nap óta előkerültek a ruhaszekrények mélyéből s a modern garderobe-ok, vulgó zálogházakból a nyalka szabásu felöltők és a pongyola Mentsikofl-ok és a bő téli köpenyek. A lucskos, hideg idő és a csipős szél pirosra festette az orrokat s legpassionatusabb sétáló is megaprózta lépését. Benne vagyunk a hideg őszbe, Tegnap reggelre megjött a tél csalhatatlan előhirnöke: az első fagy. A tócsákra, vizállásokra vékonyka réteg huzódott s a fák és más növények leveleit elboritotta a dér fehér leple. A nap feljöttével a tegnap még üde levelek sürün peregtek le. A kőrös-parti korzó, Széchenyi-tér és Schlauch-tér, mintha leforrázták volna, olyan hervatag, szomoru képet mutatott. Enyészet, pusztulás jár nyomában az első fagynak.

† Novàk Ödön. Mély részvéttel vettük a gyászjelentést, az ős bakonyabéli apátság egyik buzgó papjának, ft. Novák Ödön apátsági plébánosnak haláláról, kit a választások alatt szélhüdés ért s már nagy betegen vitték az apátságba, hol nov. 2-án éjjel a szentségek felvétele után csendesen elhunyt. A boldogult Ausztriában Hirschlagban született 2814-ben s 1857-ben lépett a sz. Benedek-rendbe, pappá 1864-ben szenteltetett. Leghosszabb ideig a rendi lelkészetben müködött, sokáig a kisczeli apátság gazdasági adminisztrátora volt. Munkálkodott az irodalomban s »Keresztény Anya« czimmel vallásos irányu munkálatot adott ki.

* **Főherczeg, mint protektor.** Rainer főherczegnél tegnapelőtt küldöttség tisztelgett az osztrák földrajzi társaság részéről s fölkérte, hogy vegye át a társaság fölött a protektorátust. A főherczeg kijelentette, hogy szivesen elvállalja a protektorátust.

* **Halálos vasuti szerencsétlenségek.** Tegnapelőtt délután a Buziásról Temesvárra menő vonat utasai egy vasuti alkalmazott tragikus halálának voltak a szemtanui. A vonat éppen a Saágh állomás felé robogott, midőn a kötelességét teljesitő kalauz az átjáróról hirtelen lezuhant és pedig oly szerencsétlenül, hogy a vonat kerekei alá került, melyek a felismerhetetlenségig összeroncsolták a szerencsétlen ember testét. A vonatot a mozdonyvezető azonnal megállitotta, de a szerencsétlenen már nem lehetett segiteni, mert szörnyet halt. Elcsonkitott, véres testét darabokban szedte fel a vonatkisérő személyzet s beszállitották Temesvárra. A tragikus véget ért kalauzt Fégl Józsefnek hivták. — Hasonló szerencsétlenség történt az arad-csanádi vasut battonyai állomása közelében. Ladislai Adolf méntelepi katona, miután az állomáson a leszállásról lekésett, a nyilt pályán leugrott a robogó vonatról, még pedig oly szerencsétlenül, hogy agyrázkódást szenvedett és meghalt. — Egy harmadik az aradi pályaudvarban történt. Az indóház terrassza telve volt utasokkal, mikor a 642. számu Szolnokról jövő teher vonat berobogott a fedett perron alá. A vonat mozdonyáról leugrott Hirsch Mór kisegitő fütő s letette a táskáját meg más apróságait a szomszédos sinek mellé, melyeken éppen tolattak. A mint ott áldogált czókmókja mellett, egy éppen a sinre dobott, rohanó sörös kocsi balvállát érintve, leütötte a lábáról, ugy hogy a kocsi alá kerülve, a szerencsétlen fiatal embert darabokra szakgatták annak kerekei — az egész utazó közönség szemeláttára. Hirsch Mór fiatal neje, született Berger Róza, mikor délután a rendőrségnél értesült a szerencsétlenségről, eszméletlenül esett össze csak nehezen tudták magához téritени. Csak pár hónapja veszitette el egyetlen gyermekét, most pedig férjét.

† Veszely Karoly. Mély részvéttel s megilletődéssel vettük a következő gyászjelentést; Az erdélyi hegyaljai esperes kerületi papság a maga és a boldogultnak rokonai nevében fájdalmas szivvel tudatja, hogy nagyságos és főtisztelendő *Veszely Károly* ur, aranymisés áldozó pap, borbándi plébános, Szt. László magyar királyról nevezett szebeni prépost, pápa ő szentsége tb. kamarása, az erdélyi róm. kath. státus igazgató-tanácsának s a szt. István-társulat tudományos és irodalmi osztályának tagja, az erdélyi róm. kath. rrodalmi, valamint az alsófehérmegyei törvény, régész-, és természettudom. társulat tb. elnöke. Alsófehérmegye törvényhatóságának tagja stb. — Folyó évi november hó 4-én (épen védőszentjének ünnepén) 77 éves korában a haldoklók szentségeinek áhitatos felvétele után az Urban elszenderült. Rendkivüli jellem; félszázados örömeinknek és aggodalmainknak részese s a közéletben és irodalomban bátor és avatott kifejezője — sokáig pótolhatlan ürt hagy sorainkban és szivünkben. »Teste békességben temetletik el és neve él nemzedékről nemzedékre; bölcsességét beszélik a népek és dieséretét hirdeti a gyülekezet.« Hült tetemeit f. évi november hó 6-án d. u. 4 órakor fogjuk a feltámadás reményében

az anyaföldnek táadni s halhatatlan lelkéért az engesztelő szt. mise-áldozatot a borbándi plébánia-templomban f. hó 7-én d. e. 10 órakor az egek Urának bemutatni. R. I. P.! Borbánd, 1896. november hó 5-én.

* **A milliomos czigányprimás halála.** Egy volt csak a világon olyan czigány, a ki a kellemesen hangzó »milliomos« melléknévvel dicsekedhetet s ez Patikárus Ferkó volt. Most már nincs több czigánymilliomos, mert Patikárus a minap meghalt Párishan, még a saját palotájában.

* **A nagyváradi kir. törvényszék ideiglenes vendége.** A románia egyik birósága által okirathamisitás büntette miatt országosan körözött Lázár Adolfot, — kit Bécsben elfogtak s kit Ausztria kiadott, — tegnap kisértette át ide a budapesti kir ügyészség tova szállitás végett; rövid pihenés után még az éjjel Brassóba szállitották.

* **Kossuth Ferencz miniszter.** Az »Esti Ujság« következő érdekes levelet kapta: A budapest-szegedi vonalon utaztam a minap s egy kupéba kerültem két ismeretlen öreg urral; az egyik talán főispán volt, a másik országgyülési képviselő. A választásról és a jövendő politikájáról beszélgettek az egész uton.

— Bánffy maga mondta nekem, szólt az egyik, a kit én főispánnak néztem, hogy ő ezt az ajánlatot tette Kossuth Ferencznek mondjon le a politikáról és kineveztetlek a Ludwigh Gyula helyére a Magyar államvasutak igazgató-elnökévé. Ezen az uton miniszter lesz belőled; szükség van arra, hogy a vasutak kormányzatát szorosabb összeköttetésbe hozzuk a katonasággal, maga a felség akarja, hogy külön vasuti miniszteriumot szervezzünk. Ez az állás megfelelő lenne neked s tehetségeiddel ezen a téren többet használnál a hazának, mintha politikával bajlódol s a Kossuth név ez által meghurczoltatik. Kossuth Ferencz kissé meglepődött erre az ajánlatra, valameddig habozott; de aztán még sem fogadta el az ajánlatot. Azt felelte, hogy annyira angazsálta magát s annyira belemerült a politikába, hogy nincs módjában a visszavonulás.

A másik öreg ur csöndesen bólogatta a fejét erre a beszédre s Bánffynak arról a tervéről emlékezett meg, hogy a rövidesen visszavonuló Erdély Sándor helyét az igazságügyminiszterium élén Wlassics miniszter foglalja el s Berzeviczy Albert, a ki régóta vágyakozik kegyelmes titulusa mellé a vitulusra, végre is eléri czélját s kultuszminiszter lesz. Bánffy báró erre nézve már igéretet is tett Berzeviczynek.

* **Megszenvedett Wlassics miniszterért.** Szomoru sorsa lőn Német-Gencs egyik érdemes választópolgárának, a ki tisztelt neje határozott tiltakozása ellenére néhány ropogós bankóért Wlassics Gyulára, a kormánypárt jelöltjére szavazott. Mikor az amazon-természetü hölgy a férj ilyen politikai állásfoglalásáról értesült, először is bunkós botot ragadott s azzal ugy elverte hitvestársát, hogy az örökké megemlegeti az időt, mikor a kormánypárt al szavazott, azután pedig beledobta a Perint folyóba. Az összevert atyafi keservesen panaszolta el politikai elvtársainak sorsát, miután kiuszott volna a patak vizéből. — A verés — mondá — az is nagy volt, de ezt már megszoktam. Hanem vizet, hozzá választáskor enyni vizet inni, az már egy magamfajta baromnak is sok.

* **Esküvő.** Ifju Szakáts József nagyváradi bérkocsi tulajdonos ma szombaton délután esküszik örök hüséget Oláh István helybeli iparos polgár kedves, szép leányának, Oláh Róza kisasszonynak az ujvárosi ev. ref templomban.

* **A rimaszécsi jelölt halála.** Egy felvidéki ujság ezt a szenzációs hirt közölte tegnap, hogy Fáy Barnabás, a rimaszécsi kerület függetlenségi képviselőjelöltje nem természetes halállal mult ki, hanem politikai ellenfelének. Draskóczy Lászlónak a golyója teritette le. A halállal végződő párbaj nem bizonyult valónak. mert mint Gömör Kishont irja, a hatvanöt éves öreg urat régi szivbaja vitte a sirba. A heves választási küzdelem után, amelynek végén egyenlő szavazatot kapott a kormánypárti jelölttel, visszavonult pihenni serkei birtokára, hogy fölfrissitse erejét a tizenharmadikára kitüzött második választásra. Családja körében fogta el őt ujra a szivbaja. Orvosa Szabó Samu dr. megyei főorvos már hétfőn sejtetse a bekövetkező katasztrófát, de el volt rá készülve maga a nagy beteg is. Erre mutat az is, hogy az orvoshoz, a ki kedden délelőtt betegágyához lépett igy szólott:

— Minden késő már, doktorkám!

Azután agóniába esett és félórával később kiszenvedett. Hálát özvegye, Szent-miklóssy Klementina és három fia siratja. A gömörmegyei ellenzék pedig a derék hazafit gyászolja az elhunytban.

* **Összeütközött gyorsvonatok.** Madridból táviratozzák, hogy a chipranai pályaudvar közelében tegnap este összütközött két gyorsvonat. A gépvezetők és fütök veszedelmesen megsérültek. Az egyik gyorsvonaton utazott Pélavia tábornok a feleségével, Cuevas márki és huga továbbá az Epoca egyik munkatársa, a kik szintén megsebesültek. Az utasok hét órai késéssel érkeztek Barcelonába.

* **Vàrady Margit hangversenye** ma este tartatik meg a »Sas« nagytermében. melyre ujból felhivják a müértő közönség figyelmét, mely — reméljük — megfogja tölteni a termet, mert az élvezetesnek igérkező hanrverseny iránt igen nagy érdeklődés. Belépti jegyek csak ma délután 4 óráig válthatók Sonnenfeld Adolf bémertéri üzletében, azontul pedig esetleg hangverseny terem előtti pénztárnál. A látogató közönség kéretik, hogy a pont 8 órakor kezdydő hangversenyen idejekorán megjelenni sziveskedjék, mert az egyes számok előadása alatt a terem ajtai zárva lesznek. A müsor csakis a sorrendben a helyesebb beosztás czéljából némi változást szenved oly képen, hogy az első énekszámban az opera-részleteket, a második énekszámban a műdalokat idegen szerzőktől és a harmadik számban müdalokat és és népdalokat magyar szerzőktől fog énekelni a hangversenyzőnő.

* **Gyalokay Mózes garázdálkodik.** Ki ne ismerné ezt az embert? Hajdan tanár volt, most kéregető. Szép jövő elé nézett hajdan, irodalmilag is müködött s tehetségét senkisem vonta kétségbe. Hanem a szép jövő füstbe ment, tönkre tette magát s csak a két mankója menti meg az éhen halástól. Tegnap pénzmagra tett szert és el ment a vasuthoz. Minden pénzét elverte és iszonyu garázdálkodást vitt véghez. Mikor a rendőrség bekisérte, már egy krajczárja sem volt. ma délben aztán ismét koplalt a szerencsétlen ember.

* **A Pál-utczai lakosok panasza.** Örökös a panasz a Lakatos-utczáról a Porondra levezető szük sikátorra a környék lakosainak. A legkisebb esőzésnél feneketlen sárban kell gázolni a járókelőknek; fagyos időben pedig nagyon kell vigyázniok, nehogy akaratukon kivül megfeküdjék a semleges talajt s előbb lejussanak a meredek dombon, mint rendes körülmények között kellene. A gonosz nyelvek azt mondják, hogy azért van a szük sikátorra oly kevés gondja, mert ott lakik a város főügyésze. A lakosok tegnap kérvényt adtak be a városhoz, a melyben rámutatnak az utcza nyomoruságos állapotára s szerényen kérik, hogy legalább 20—25 szekér kavicsot hordasson a sártenger elfedésbre a város. Ez bizony nem valami tulkövetelés.

* **Kéménytüz.** Tegnap este 3/4 7 órakor Nagy Sándor Bémer-téri lakásán kéménytüz ütött ki. A jelzésre kivonult tüzoltóságnak sikerült a tüzet ideje korán elfojtani.

* **Kidobott 114 ezer forint.** Botrányos hirek terjedtek el a fővárosban arról a hallatlan lelkiismeretlenségről, a melylyel a kiállitás igazgatósága a kezében levő millennáris pénzzel elbánt, A fáma szerint a tisztelt igazgatóság ugyszólván a sárba dobott egy nagy vagyont. Az igazgatóság ugyanis annak idején megrendelt 100 ezer darab háromnyelvü kalauzt a külföldi idegenek idevonzása érdekében. Épen 114 ezer forintba került ez a könyvtömeg, a melyet külföldön kellett volna korpoltálni. A százezer kalauz el is készült, csakhogy az a baj, hogy kissé későn, vagyis 3—4 nappal ezelőtt. Igazán érdekes volna tudni, mit csinálnak most Schmidt-Gellériék ezzel a már értektelen papirostömeggel s mi módon fognak majd beszámolni a 114 ezer forintról? Bizony jobb lett volna, ha ezt is elbankettozzák. Százezer forinttal több vagy kevesebb, az már ugy sem numerált volna a lakomák horribilis számláján.

* **Az 1900-iki párisi világkiállitás.** A nagy párisi világkiállitás előmunkálatait már rég megkezdték. A III. Sándor nevére keresztelt, kiállitásra készülő hidat, melynek alapját II. Miklós czár tette le, már javában épitik. Ugyancsak elkezdték már az óriási Champs-Elysées-i palota épitését is. 1900-iki kiállitás hasonlithatatlanul fölötte fog állani az előbbieknek. A mult kiállitásra előre számitott költség csak 55 millió 390 ezer frank volt, most pedig mintegy 120 millió. Az Eiffel torony meg fog maradni 1900-ra is, le nem bontják, mint az tervben volt, mert többe kerülne a költsége, mint a mennyit a vas anyagja ér; hanem Eiffel nevét nem fogja többé viselni (az kompromittálva lévén a Panama-ügyben), uj neve: »1900-ik torony« lesz. Valami uj, exczentrikus terv is van már. Nevezetesen szándékoznak az Eiffel-torony mellé egy ugyanoly mélységü lyukat csinálni a földbe, melybe szinte kosárban lehetne le- s felszállni. Lent a különböző mélységü emeletekben éttermek, szinházak, mulatóhelyek, sőt szállodák is lennének.

* **Utazási kedvezmény nem állami tanárok számára.** A kereskedelemügyi miniszter az országos tanegyesületnek azt a kérelmét, hogy az állami tisztviselők részére rendszeresitett utazási kedvezmény a nem állami szolgálatban levő községi felekezeti és egyéb tanárokra is kiterjesztessék, a menetkedvezményekre vonatkozó minisztertanácsi határozaton alapuló szabályok értelmében megadta.

* **Uj bányásziskola megnyitása.** Nov. 5-én nyilt meg Pécsbányatelepen, egyelőre ideiglenes helyiségben, az ujonnan létesitett bányásziskola, melynek czélja a bányaipar részére munkavezetőket és alantosabb tisztviselőket kiképezni, hogy a magyar bányamunkások ne legyenek továbbra is az idegenből ide szakadt munkavezetőknek kiszolgáltatva. Jelenleg csak 10 tanulót vettek föl a 21 jelentkező közül, de a jövő évben fölépiti Pécs városa az intézet házát s akkor a ielentkezőket nehézség nélkül lehet majd fölvenni.

* **Eliünt nyomerék gyermek.** Nagy János rikosdi lakos Tógyer nevü kis fia még alig cseperedett fel a porból; de már is sok szenvedésen ment keresztül, mig a kilenczedik életévet elérte. Korábban elvesztette hallását, egy szerencsétlen vágás következtében balkezének ujjai megbénultak. A kis nyomorék gyermek már hetekkel előbb eltünt a szülői háztól és nem találják sehol sem. Azt hiszik elkóborgott s valami szerencsétlenség áldozata lett. A hatóság elrendelte a körözését.

* **Talált gyürü.** Uri-utczában egy pecsét gyürüt találtak. Tulajdonossa kellő igazolás mellett Voncz Zsigmondnak férfi szabó üzletében átveheti.

* **Bendöri hrek.** *Egy kéregető fenyegetése.* Komáromi Ignáczhoz bement Ekker Ferencz ex mészáros legény és pénzt kért tölle. Mivel ez nem adott neki, hanem kiakarta kergetni, kést rántott elő és ésszel akarta Komáromit jótékonyságra kapaczitálni. Szerencsére sikerült őt tehetetlenné tenni. — *Elveszett tórcza.* Ma délután a főutczán egy iratokkal telt bőrtárcza elveszett. Volt benne több elismervény és ezenkivül számos egyéni értékkel biró irat. A megtaláló sziveskedjék a rendőrség utján tulajdonossa kezéhez juttatni. — *Találtbárány.* Tegnap a Rhédey-kertben egy bárányt találtak. Behajtották a rendőrséghez, hol tulajdonossa kellő igazolás esetén átveheti a bégetőjószágot.

IRODALOM.

— **Minisztrácziós könyv** jelent meg ép most kiadásombon. Második bővitott kiadás. A »Ministrálás módja« czimü füzet jelent meg Keszthelyen Nádai I. könyvnyomdájában. Összeállitotta: B—földi. E kiadás egyesiti magában mindazon előnyöket, melyeknek hasonirányu müvek örvendenek. A latin szöveg ugy van irva, a mint olvasni kell. A minister gyer-

Felhivás előfizetésre.

F. évi november 1-től a **„Tiszántúl“** *politikai napilapra uj előfizetést nyitottunk.*

A **„Tiszántúl“** *zászlójára a katholikus s hazafias szellem és irány eme jelszavai vannak felirva: Isten, király, haza!*

A **„Tiszántúl“** *az egész országban a legolcsóbb politikai napilap.*

Kérjük tisztelt elvbarátainkat, hogy lapunk terjesztésével szent s hazafias elveinket is minél szélesebb körben terjeszteni sziveskedjenek.

Az előfizetési feltételek a lap homlokán olvashatók. **A szerkesztőség.**

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

November 7. Váradi Margit hangversenye.
» 12. Egészségügyi gyülés a megyeházán d. e. 11 órakor.
» 12. Városi közgyülés d. u. 3 órakor.
» 29. A biharm. nőegylet árvaházának megnyitó ünnepélye és az »Erzsébet« tánczestély.

* **József főherczeg adománya.** József főherczeg azt a diszes pavillonját, melyet a kiállításon annyi sokan megbámultak, a benne volt virágokkal és egyéb növényzettel együtt odaajándékozta a fővárosi szegénygyermekkert-egyletnek. Az egyesületnek már régóta bőkezü pártfogója a főherczeg.

* **A pàpa követe Meneliknél.** XIII. Leó pápa megkönyörült a Menelik király fogságába került olasz katonákon és Macarius kopt püspököt az ő nevében azzal a kéréssel küldte el Menelikhez, hogy keresztény ember létére legyen elnéző a szegény keresztény foglyok iránt és elfogadható békeszerződést kötvén Olaszországgal, bocsássa szabadon a foglyokat. Mindenki reménykedett, hogy a pápa követe eredményesen fog eljárni s annál nagyobb volt a csodálkozás, hogy a pápai küldött mind mai napig sem tudott kielégitő sikert elérni. Hogy mi volt oka ennek a sikertelenségnek, azt megtudjuk a következő hivatalos jellegü párizsi táviratból: »Macarius kopt püspök közölte a »Temps« portsaidi tudósitójával, hogy Menelik már megigérte volt az olasz foglyok szabadon bocsátását, midőn egy olasz hajó elfogta a »Doclewyk« hollani hajót. Menelik erre széttépte a már aláirt okiratot.« — Tehát egyedül az ismét tapintatlankodó olasz katonákon mult, hogy Menelik király nem bocsátotta szabadon az olasz foglyokat. A római liberális sajtó ne a pápát okolja az ő követének sikertelenségeért; mert ime ma már bizonyos, hogy Menelik a pápa kérésére aláirta a megkegyelmező iratot, melyet később aztán széttépett.

* **Kinevezés.** Vandics Gábor belényesi járásirnok állásáról lemondott s Beöthy László főispán a lemondás elfogadása mellett helyére Hirschmann Gyula belényesi lakost nevezte ki.

* **Millenniumi schematizmus.** A nagyváradi l. szert. egyházmegye millenniumi schematizmusa, a melyet *Bunyitay* Vincze kanonok és *Karácsonyi* János theologiai tanár készitették, nehány nap mulva már elhagyja a sajtót. Az érdekes könyv magában fogja foglalni a papság és tanitóság névtárán kivül az egyházmegye kebelébe tartozó összes plébániák és iskolák történetét a legrégibb időtől napjainkig.

* **Temetés.** Nagy részvét mellett kisérték tegnap örök nyugodalomra városunk egyik köztiszteletben álló agg polgárát: Sztarill Istvánt. A gyászszertartást Dencs János esperes végezte segédlettel. A holttetemet kálváriautczai lakásáról az olaszii plébániatemplomba vitték s innen az engesztelő szentmise-áldozat bemutatása után a nagytemetőbe kisérték és átadták az anyaföldnek.

* **Diszes esküvő** lesz vasárnap f. hó 8-án délelőtt fél tizenegykor az olaszii róm. kath. templomban, mikor is B. Papp Károly püspökségi uradalmi pénztárnok fogja oltárhoz vezetni müvelt és kedves araját, Fráter Lujza kisasszonyt. Az esketést Fetser Antal püspöki titkár a vőlegény földije fogja végezni.

* **Nagyvárad pénzügyi hivatalai**, Nagyvárad város közigazgatási bizottságának féléves jelentésében több óhajt fejezett ki részint általános szempontból, részint különösen Nagyvárad város érdekéből. Igy a többek között rámutattak arra e türhetetlen állapotra, hogy a pénzügyi hivatalok a hány, annyiféle van elhelyezve s ez megneheziti a közönségnek az ügyek gyors elintézését: Kéri továbbá a jelentés, hogy a nagyváradi m. kir. adóhivatal első osztályuvá emeltessék s végül, hogy váltópénztári jelleggel ruháztassék fel. — A miniszter most válaszol a jelentésre. A hivatali helyiségek összpontositására nézve már utasitva lett a nagyváradi pénzügyigazgatóság. — A nagyváradi m. kir. adóhivatalt azért nem emelheti első osztályuvá, mert az erre szükséges alapmértéket nem üti meg. Arra nézve, hogy a nagyváradi adóhivatal váltópénztárral ruháztassék fel, a tárgyalást már megindították.

s Látogatás az iparegyletben és az iparos menházban. A helybeli iparos egyletnek kétaju küldöttség tisztelgett tegnap délelőtt Ivankovics János v. püspök, miniszteriosztálytanácsosnál, a ki mint emlitettük a polgári iskolákra képesitő tanitónői vizsgálatokon mint kormánybiztos elnököl, és felkérte, hogy az iparos egylet tüntetné ki látogatásával. Ivánkovics v. püspök tegnap délután eleget is tett iparosainak kérelmének. Melegérdeklődés mellett vizsgálta át az iparegylet helyiségeit, a hol fölötte meglepte az iparostanonczok statisztikának az az adata, hogy az előkészitő tanfolyamon 3 év óta összesen csak tiz irni olvasni nem tudó volt. Az iparegyletből az iparosmenházba hajtatott a miniszteri tanácsos, hol mintegy hatvan iparos éjjenzéssel fogadta. Bercsey György és Andriska Károly elnökok kalauzolása mellett megtekintett minket és a legnagyobb foku mégelégedésének adott kifejezést a látottak felett.

* **A nagyváradi kerületi betegsegélyző pénztár** a folyó évi november hó 8-án, délelőtt 10 órakor saját helyiségében (Kert-utcza, Kutiák-féle házban) igazgatósági ülést tart, melyben folyó ügyeket fognak tárgyalni.

* **Tisza Kálmánról** az a hir terjedt el Budapesten, hogy hirtelen meghalt. A hir azonban alaptalannak bizonyult. Tisza Kálmán még este 10 óráig tarokkozott a szabadelvü pártkörken s egészségi állapota a hiresztelésre éppenséggel nem adott okot.

* **A sóstó-fürdő forgalma.** A fürdő szezon már régen véget ért; az elmult nyár eredménye sokban mögötte marad a más évek látogatottságának. A biharmegyei konyári sóstófürdőről most terjesztették be a megyéhez az idei szezonra vonatkozó adatokat. Ezek szerint a nyár folyamán a sósfürdőben volt 62 férfi 221 nő és 48 gyermek, összesen 329 állandó fürdő vendég; ideiglenes vendég pedig 1200, tehát összesen 1529 vendég látogatta a fürdöt.

* **Az első fagy.** Pár nap óta előkerültek a ruhaszekrények mélyéből s a modern garderobe-ok, vulgó zálogházakból a nyalka szabásu felöltők és a pongyola Mentsikoff-ok és a bő téli köpenyek. A lucskos, hideg idő és a csipős szél pirosra festette az orrokat s legpassionatusabb sétáló is megaprózta lépését. Benne vagyunk a hideg őszbe, Tegnap reggelre megjött a tél csalhatatlan előhirnöke: az első fagy. A tócsákra, vizállásokra vékonyka réteg huzódott s a fák és más növények leveleit elboritotta a dér fehér leple. A nap feljöttével a tegnap még üde levelek sürün peregtek le. A kőrös-parti korzó, Széchenyi-tér és Schlauch-tér, mintha leforrázták volna, olyan hervatag, szomoru képet mutatott. Enyészet, pusztulás jár nyomában az első fagynak.

† Novàk Ödön. Mély részvéttel vettük a gyászjelentést, az ős bakonyabéli apátság egyik buzgó papjának, ft. Novák Ödön apátsági plébánosnak haláláról, kit a választások alatt szélhüdés ért s már nagy betegen vitték az apátságba, hol nov. 2-án éjjel a szentségek felvétele után csendesen elhunyt. A boldogult Ausztriában Hirschlagban született 2814-ben s 1857-ben lépett a sz. Benedek-rendbe, pappá 1864-ben szenteltetett. Leghosszabb ideig a rendi lelkészetben müködött, sokáig a kisczeli apátság gazdasági adminisztrátora volt. Munkálkodott az irodalomban s »Keresztény Anya« czimmel vallásos irányu munkálatot adott ki.

* **Főherczeg, mint protektor.** Rainer főherczegnél tegnapelőtt küldöttség tisztelgett az osztrák földrajzi társaság részéről s fölkérte, hogy vegye át a társaság fölött a protektorátust. A főherczeg kijelentette, hogy szivesen elvállalja a protektorátust.

* **Halálos vasuti szerencsétlenségek.** Tegnapelőtt délután a Buziásról Temesvárra menő vonat utasai egy vasuti alkalmazott tragikus halálának voltak a szemtanui. A vonat éppen a Saágh állomás felé robogott, midőn a kötelességét teljesitő kalauz az átjáróról hirtelen lezuhant és pedig oly szerencsétlenül, hogy a vonat kerekei alá került, melyek a felismerhetetlenségig összeroncsolták a szerencsétlen ember testét. A vonatot a mozdonyvezető azonnal megállitotta, de a szerencsétlenen már nem lehetett segiteni, mert szörnyet halt. Elcsonkitott, véres testét darabokban szedte fel a vonatkisérő személyzet s beszállitották Temesvárra. A tragikus véget ért kalauzt Fégl Józsefnek hivták. — Hasonló szerencsétlenség történt az arad-csanádi vasut battonyai állomása közelében. Ladislai Adolf méntelepi katona, miután az állomáson a leszállásról lekésett, a nyilt pályán leugrott a robogó vonatról, még pedig oly szerencsétlenül, hogy agyrázkódást szenvedett és meghalt. — Egy harmadik az aradi pályaudvarban történt. Az indóház terrassza telve volt utasokkal, mikor a 642. számu Szolnokról jövő teher vonat berobogott a fedett perron alá. A vonat mozdonyáról leugrott Hirsch Mór kisegitő fütő s letette a táskáját meg más apróságait a szomszédos sinek mellé, melyeken éppen tolattak. A mint ott áldogált czókmókja mellett, egy éppen a sinre dobott, rohanó sörös kocsi balvállát érintve, leütötte a lábáról, ugy hogy a kocsi alá kerülve, a szerencsétlen fiatal embert darabokra szakgatták annak kerekei — az egész utazó közönség szemeláttára. Hirsch Mór fiatal neje, született Berger Róza, mikor délután a rendőrségnél értesült a szerencsétlenségről, eszméletlenül esett össze csak nehezen tudták magához téríteni. Csak pár hónapja veszitette el egyetlen gyermekét, most pedig férjét.

† Veszely Karoly. Mély részvéttel s megilletődéssel vettük a következő gyászjelentést; Az erdélyi hegyaljai esperes kerületi papság a maga és a boldogultnak rokonai nevében fájdalmas szivvel tudatja, hogy nagyságos és főtisztelendő *Veszely Károly* ur, aranymisés áldozó pap, borbándi plébános, Szt. László magyar királyról nevezett szebeni prépost, pápa ő szentsége tb. kamarása, az erdélyi róm. kath. státus igazgató-tanácsának s a szt. István-társulat tudományos és irodalmi osztályának tagja, az erdélyi róm. kath. rrodalmi, valamint az alsófehérmegyei törvény, régész-, és természettudom. társulat tb. elnöke. Alsófehérmegye törvényhatóságának tagja stb. — Folyó évi november hó 4-én (épen védőszentjének ünnepén) 77 éves korában a haldoklók szentségeinek áhitatos felvétele után az Urban elszenderült. Rendkivüli jellem; félszázados örömeinknek és aggodalmainknak részese s a közéletben és irodalomban bátor és avatott kifejezője — sokáig pótolhatlan ürt hagy sorainkban és szivünkben. »Teste békességben temettetik el és neve él nemzedékről nemzedékre; bölcsességét beszélik a népek és dieséretét hirdeti a gyülekezet.« Hült tetemeit f. évi november hó 6-án d. u. 4 órakor fogjuk a feltámadás reményében

az anyaföldnek táadni s halhatatlan lelkéért az engesztelő szt. mise-áldozatot a borbándi plébánia-templomban f. hó 7-én d. e. 10 órakor az egek Urának bemutatni. R. I. P.! Borbánd, 1896. november hó 5-én.

* **A milliomos czigányprimás halála.** Egy volt csak a világon olyan czigány, a ki a kellemesen hangzó »milliomos« melléknévvel dicsekedhetet s ez Patikárus Ferkó volt. Most már nincs több czigánymilliomos, mert Patikárus a minap meghalt Párishan, még a saját palotájában.

* **A nagyváradi kir. törvényszék ideiglenes vendége.** A románia egyik birósága által okirathamisitás büntette miatt országosan körözött Lázár Adolfot, — kit Bécsben elfogtak s kit Ausztria kiadott, — tegnap kisértette át ide a budapesti kir ügyészség tova szállitás végett; rövid pihenés után még az éjjel Brassóba szállitották.

* **Kossuth Ferencz miniszter.** Az »Esti Ujság« következő érdekes levelet kapta: A budapest-szegedi vonalon utaztam a minap s egy kupéba kerültem két ismeretlen öreg urral; az egyik talán főispán volt, a másik országgyülési képviselő. A választásról és a jövendő politikájáról beszélgettek az egész uton.

— Bánffy maga mondta nekem, szólt az egyik, a kit én főispánnak néztem, hogy ő ezt az ajánlatot tette Kossuth Ferencznek mondjon le a politikáról és kineveztetlek a Ludwigh Gyula helyére a Magyar államvasutak igazgató-elnökévé. Ezen az uton miniszter lesz belőled; szükség van arra, hogy a vasutak kormányzatát szorosabb összeköttetésbe hozzuk a katonasággal, maga a felség akarja, hogy külön vasuti miniszteriumot szervezzünk. Ez az állás megfelelő lenne neked s tehetségeiddel ezen a téren többet használnál a hazának, mintha politikával bajlódol s a Kossuth név ez által meghurczoltatik. Kossuth Ferencz kissé meglepődött erre az ajánlatra, valameddig habozott; de aztán még sem fogadta el az ajánlatot. Azt felelte, hogy annyira angazsálta magát s annyira belemerült a politikába, hogy nincs módjában a visszavonulás.

A másik öreg ur csöndesen bólogatta a fejét erre a beszédre s Bánffynak arról a tervéről emlékezett meg, hogy a rövidesen visszavonuló Erdély Sándor helyét az igazságügyminiszterium élén Wlassics miniszter foglalja el s Berzeviczy Albert, a ki régóta vágyakozik kegyelmes titulusa mellé a vitulusra, végre is eléri czélját s kultuszminiszter lesz. Bánffy báró erre nézve már igéretet is tett Berzeviczynek.

* **Megszenvedett Wlassics miniszterért.** Szomoru sorsa lőn Német-Gencs egyik érdemes választópolgárának, a ki tisztelt neje határozott tiltakozása ellenére néhány ropogós bankóért Wlassics Gyulára, a kormánypárt jelöltjére szavazott. Mikor az amazon-természetü hölgy a férj ilyen politikai állásfoglalásáról értesült, először is bunkós botot ragadott s azzal ugy elverte hitvestársát, hogy az örökké megemlegeti az időt, mikor a kormánypárt al szavazott, azután pedig beledobta a Perint folyóba. Az összevert atyafi keservesen panaszolta el politikai elvtársainak sorsát, miután kiuszott volna a patak vizéből. — A verés — mondá — az is nagy volt, de ezt már megszoktam. Hanem vizet, hozzá választáskor enyi vizet inni, az már egy magamfajta baromnak is sok.

* **Esküvő.** Ifju Szakáts József nagyváradi bérkocsi tulajdonos ma szombaton délután esküszik örök hüséget Oláh István helybeli iparos polgár kedves, szép leányának, Oláh Róza kisasszonynak az ujvárosi ev. ref templomban.

* **A rimaszécsi jelölt halála.** Egy felvidéki ujság ezt a szenzációs hirt közölte tegnap, hogy Fáy Barnabás, a rimaszécsi kerület függetlenségi képviselőjelöltje nem természetes halállal mult ki, hanem politikai ellenfelének. Draskóczy Lászlónak a golyója teritette le. A halállal végződő párbaj nem bizonyult valónak. mert mint Gömör Kishont irja, a hatvanöt éves öreg urat régi szivbaja vitte a sirba. A heves választási küzdelem után, amelynek végén egyenlő szavazatot kapott a kormánypárti jelölttel, visszavonult pihenni serkei birtokára, hogy fölfrissitse erejét a tizenharmadikára kitüzött második választásra. Családja körében fogta el őt ujra a szivbaja. Orvosa Szabó Samu dr. megyei főorvos már hétfőn sejtetse a bekövetkező katasztrófát, de el volt rá készülve maga a nagy beteg is. Erre mutat az is, hogy az orvoshoz, a ki kedden délelőtt betegágyához lépett igy szólott:

— Minden késő már, doktorkám!

Azután agóniába esett és félórával később kiszenvedett. Hálát özvegye, Szent-miklóssy Klementina és három fia siratja. A gömörmegyei ellenzék pedig a derék hazafit gyászolja az elhunytban.

* **Összeütközött gyorsvonatok.** Madridból táviratozzák, hogy a chipranai pályaudvar közelében tegnap este összütközött két gyorsvonat. A gépvezetők és fütök veszedelmesen megsérültek. Az egyik gyorsvonaton utazott Pélavia tábornok a feleségével, Cuevas márki és huga továbbá az Epoca egyik munkatársa, a kik szintén megsebesültek. Az utasok hét órai késéssel érkeztek Barcelonába.

* **Vàrady Margit hangversenye** ma este tartatik meg a »Sas« nagytermében. melyre ujból felhivják a müértő közönség figyelmét, mely — reméljük — megfogja tölteni a termet, mert az élvezetesnek igérkező hanrverseny iránt igen nagy érdeklődés. Belépti jegyek csak ma délután 4 óráig válthatók Sonnenfeld Adolf bémertéri üzletében, azontul pedig esetleg hangverseny terem előtti pénztárnál. A látogató közönség kéretik, hogy a pont 8 órakor kezdydő hangversenyen idejekorán megjelenni sziveskedjék, mert az egyes számok előadása alatt a terem ajtai zárva lesznek. A müsor csakis a sorrendben a helyesebb beosztás czéljából némi változást szenved oly képen, hogy az első énekszámban az opera-részleteket, a második énekszámban a műdalokat idegen szerzőktől és a harmadik számban müdalokat és és népdalokat magyar szerzőktől fog énekelni a hangversenyzőnő.

* **Gyalokay Mózes garázdálkodik.** Ki ne ismerné ezt az embert? Hajdan tanár volt, most kéregető. Szép jövő elé nézett hajdan, irodalmilag is müködött s tehetségét senkisem vonta kétségbe. Hanem a szép jövő füstbe ment, tönkre tette magát s csak a két mankója menti meg az éhen halástól. Tegnap pénzmagra tett szert és el ment a vasuthoz. Minden pénzét elverte és iszonyu garázdálkodást vitt véghez. Mikor a rendőrség bekisérte, már egy krajczárja sem volt. ma délben aztán ismét koplalt a szerencsétlen ember.

* **A Pál-utczai lakosok panasza.** Örökös a panasz a Lakatos-utczáról a Porondra levezető szük sikátorra a környék lakosainak. A legkisebb esözésnél feneketlen sárban kell gázolni a járókelőknek; fagyos időben pedig nagyon kell vigyázniok, nehogy akaratukon kivül megfeküdjék a semleges talajt s előbb lejussanak a meredek dombon, mint rendes körülmények között kellene. A gonosz nyelvek azt mondják, hogy azért van a szük sikátorra oly kevés gondja, mert ott lakik a város főügyésze. A lakosok tegnap kérvényt adtak be a városhoz, a melyben rámutatnak az utcza nyomorus állapotára s szerényen kérik, hogy legalább 20—25 szekér kavicsot hordasson a sártenger elfedésbre a város. Ez bizony nem valami tulkövetelés.

* **Kéménytüz.** Tegnap este 3/4 7 órakor Nagy Sándor Bémer-téri lakásán kéménytüz ütött ki. A jelzésre kivonult tüzoltóságnak sikerült a tüzet ideje korán elfojtani.

* **Kidobott 114 ezer forint.** Botrányos hirek terjedtek el a fővárosban arról a hallatlan lelkiismeretlenségről, a melylyel a kiállitás igazgatósága a kezében levő millennáris pénzzel elbánt, A fáma szerint a tisztelt igazgatóság ugyszólván a sárba dobott egy nagy vagyont. Az igazgatóság ugyanis annak idején megrendelt 100 ezer darab háromnyelvü kalauzt a külföldi idegenek idevonzása érdekében. Épen 114 ezer forintba került ez a könyvtömeg, a melyet külföldön kellett volna korpoltálni. A százezer kalauz el is készült, csakhogy az a baj, hogy kissé későn, vagyis 3—4 nappal ezelőtt. Igazán érdekes volna tudni, mit csinálnak most Schmidt-Gellériék ezzel a már értektelen papirostömeggel s mi módon fognak majd beszámolni a 114 ezer forintról? Bizony jobb lett volna, ha ezt is elbankettozzák. Százezer forinttal több vagy kevesebb, az már ugy sem numerált volna a lakomák horribilis számláján.

* **Az 1900-iki párisi világkiállitás.** A nagy párisi világkiállitás előmunkálatait már rég megkezdték. A III. Sándor nevére keresztelt, kiállitásra készülő hidat, melynek alapját II. Miklós czár tette le, már javában épitik. Ugyancsak elkezdték már az óriási Champs-Elysées-i palota épitését is. 1900-iki kiállitás hasonlithatatlanul fölötte fog állani az előbbieknek. A mult kiállitásra előre számitott költség csak 55 millió 390 ezer frank volt, most pedig mintegy 120 millió. Az Eiffel torony meg fog maradni 1900-ra is, le nem bontják, mint az tervben volt, mert többe kerülne a költsége, mint a mennyit a vas anyagja ér; hanem Eiffel nevét nem fogja többé viselni (az kompromittálva lévén a Panama-ügyben), uj neve: »1900-ik torony« lesz. Valami uj, excentrikus terv is van már. Nevezetesen szándékoznak az Eiffel-torony mellé egy ugyanoly mélységü lyukat csinálni a földbe, melybe szinte kosárban lehetne le- s felszállni. Lent a különböző mélységü emeletekben éttermek, szinházak, mulatóhelyek, sőt szállodák is lennének.

* **Utazási kedvezmény nem állami tanárok számára.** A kereskedelemügyi miniszter az országos tanegyesületnek azt a kérelmét, hogy az állami tisztviselők részére rendszeresitett utazási kedvezmény a nem állami szolgálatban levő községi felekezeti és egyéb tanárokra is kiterjesztessék, a menetkedvezményekre vonatkozó minisztertanácsi határozaton alapuló szabályok értelmében megadta.

* **Uj bányásziskola megnyitása.** Nov. 5-én nyilt meg Pécsbányatelepen, egyelőre ideiglenes helyiségben, az ujonnan létesitett bányásziskola, melynek czélja a bányaipar részére munkavezetőket és alantosabb tisztviselőket kiképezni, hogy a magyar bányamunkások ne legyenek továbbra is az idegenből ide szakadt munkavezetőknek kiszolgáltatva. Jelenleg csak 10 tanulót vettek föl a 21 jelentkező közül, de a jövő évben fölépiti Pécs városa az intézet házát s akkor a ielentkezőket nehézség nélkül lehet majd fölvenni.

* **Eliünt nyomerék gyermek.** Nagy János rikosdi lakos Tógyer nevü kis fia még alig cseperedett fel a porból; de már is sok szenvedésen ment keresztül, mig a kilenczedik életévet elérte. Korábban elvesztette hallását, egy szerencsétlen vágás következtében balkezének ujjai megbénultak. A kis nyomorék gyermek már hetekkel előbb eltünt a szülői háztól és nem találják sehol sem. Azt hiszik elkóborgott s valami szerencsétlenség áldozata lett. A hatóság elrendelte a körözését.

* **Talált gyürü.** Uri-utczában egy pecsét gyürüt találtak. Tulajdonossa kellő igazolás mellett Voncz Zsigmondnak férfi szabó üzletében átveheti.

* **Bendöri hrek.** *Egy kéregető fenyegetése.* Komáromi Ignáczhoz bement Ekker Ferencz ex mészáros legény és pénzt kért tölle. Mivel ez nem adott neki, hanem kiakarta kergetni, kést rántott elő és ésszel akarta Komáromit jótékonyságra kapaczitálni. Szerencsére sikerült őt tehetetlenné tenni. — *Elveszett tórcza.* Ma délután a főutczán egy iratokkal telt börtárcza elveszett. Volt benne többelismervény és ezenkivül számos egyéni értékkel biró irat. A megtaláló sziveskedjék a rendőrség utján tulajdonossa kezéhez juttatni. — *Találtbárány.* Tegnap a Rhédey-kertben egy bárányt találtak. Behajtották a rendőrséghez, hol tulajdonossa kellő igazolás esetén átveheti a bégetőjószágot.

IRODALOM.

— **Minisztrácziós könyv** jelent meg ép most kiadásomban. Második bővitott kiadás. A »Ministrálás módja« czimü füzet jelent meg Keszthelyen Nádai I. könyvnyomdájában. Összeállitotta: B—földi. E kiadás egyesiti magában mindazon előnyöket, melyeknek hasonirányu müvek örvendenek. A latin szöveg ugy van irva, a mint olvasni kell. A minister gyer-

mek teendőiről bő magyarázatot ad, Emellett a legelsőbb a hasonló kiterjedésü kiadások között. Ára: 3 krajczár. Ajánljuk a hitoktató és tanitó urak figyelmébe.

Igazságszolgáltatás.

Két orvos sajtópöre. A szegedi sajtóbiróság előtt érdekesen végződött e hónap 2-dikán egy esküdtszéki tárgyalás. A Bácska czimü ujságban két orvos kölcsönösen azzal vádolta egymást, hogy Ergh Mihály kernyájai orvos hibás kezelésük miatt hunyt el. Az ellenfelek Donoszlovits Vilmos dr., Thim József dr. e miatt sajtópört inditottak egymás ellen. A sajtóbiróság az esküdtszék megalakulása és a védelem részéről kifogásolt vádlevelek felolvasása után visszavonult tanácskozásra és a következő érdekes határozatot hozta: »A vádlevelek ellen emelt kifogások elvettetnek és azok szabályszerüen beadottaknak elfogadtatnak, azután az ügy további tárgyalása felfüggesztetik és az iratok a zombori kir. törvényszék, mint fenyitő bírósághoz áttétetni rendeltetnek, mert a felek egymással szemben oly vádakat emeltek, a melyek a 290. és 291. §§-aiban körülirt büncselekmény tényálladékát adják. A kir. törvényszék jogerős határozata után a sajtóbiróság ujabb határidőt fog kitüzni.

A milliomos gyilkosa. Jólészi Chaszár Károly erdészt, a ki Deutsch Lajos nagybirtokost harmadévre agyonlőtte, a curia nyolcz évi fegyházra itélte, beszámitván neki körülbelül egy esztendei vizsgálati fogságot. Ezt az itéletet ma hirdette ki a büntetőtörvényszék Chászár védöjének, Várady Károly dr. ügyvédnek. Magának Chászárnak a minap hirdették ki a curia döntését a balassa-gyarmati fogházban, a hol büntetését tölti. Várady dr. kérte az itélet kézbesitését, hogy annak alapján pört inditson a mármarosi faiparrészvénytársaság ellen, a melytől Chászár 4500 forintot követel.

Irinyiné megszökött. A budapesti büntető-törvényszék a nyáron tárgyalta Irinyi Zoltán volt rendörségi felügyelőnek és feleségének, született Oroszi Juliának bünpörét. A jeles házaspár tudvalevőleg hamisitott betéti könyvecskékkel vagy harminczezer forintot csalt ki a postatakarékpénztártól, miért mindketten vád alá kerültek. A végtárgyaláson a törvényszék Irinyit hat évi fegyházra, a feleségét pedig három évi börtönre itélte, s ugyanakkor az aszszonyt az itélet jogerőre emelkedésig szabadon bocsátotta. A minap tárgyalta az esetet a királyi curia, s jóváhagyta az alsóbb bíróságok itéletét. Irinyi Zoltánnak, a ki a lipótvári fegyházban ül, már kihirdették a jogerős itéletet, a feleségét pedig mára idézte elé a büntetőtörvényszék. Munkácsra küldötte neki az idéző végzést, mert legutóbb ott tartózkodott egyik rokonánál. Amde a végzést azzal küldték vissza, hogy Irinyiné ismeretlen helyre költözött. Az itéletet tehát ma nem hirdették ki neki, de nem is fogják kihirdeti soha, mert mint a törvényszék jó forrásból értesült, Irinyiné Amerikába vitárlázott. A törvénynek azért eleget tettek: elrendelték a körözését.

A Tribuna sajtópöre a kurián. Trimbiczíony Miklós, oláh néptanitó, a Tribuna hasábjain megtámadta Madarász János csendőrőrmestert, a ki felsőbb hatóságának rendeletéből a hirhedt oláh apostolt letartóztatta. A kolozsvári esküdtek a becsületsértés vétségében bűnösnek mondták Trimbiczitonyt, a kit a sajtóbiróság 40 forint fő- és 20 forint mellékbüntetésre itélt. Az elitélt semmiségi panaszszal élt, de a kuria sajtótanácsa, Székely Ferencz kuriai biró előadása alapján elvetette a semmiségi panaszt.

Liberális éjjeli botrány. Az előző számunkban ismertetett tárgyalás azzal lett befejezve, hogy az esküdtek Biró Zoltánt egyhanhangulag vétkesnek mondották ki a rágalmazás vétségében, a kit a sajtóbiróság ennek következtében 60 forint pénzbüntetésre itélt.

Törvènyszéki végtárgyalás. A nagyváradi kir. törvényszék tegnap ülést tartott, melyen G ü m ő János és társai által a nagypiacztéren a vasuti indóház közalében véghez vitt botrányos esett került végtárgyalás alá.

A kir. törvényszék G ü m ő Jánost öt évi fegyházra és 300 frt kártérítésre, társai közzül pedig az másodrendü váolottat egy évi, két czimboráját pedig hat-hat havi börtönre itélte.

Első rendü vádlottnál sulyosbitó körülménynek tudatott be, hogy már egyszer, ugyanily büntényért el volt itélve és visszaeső.

Vádlottak elitéltettek még a felmerült költségek megtérítésére is.

UJ VASUTI MENETREND.

Érvényes 1896. október 1-től.

Vonat indul Nagyváradról.	Vonat érkezik Nagyváradra.
Püspökladány-Budapest felé gyorsvonat 8^{43} regg.. 2^{37} éjjel, személyvonat 11^{32} d. e., 2^{22} d. u., 11^{33} éjjel.	**Budapest-Püspökladány** felől gyorsvonat 7^{08} este, 2^{11} éjjel, személyvonat 7^{22} reggel, 3^{42} d. u., 1^{48} éjjel.
Kolozsvár felé gyorsvonat 7^{15} este, 2^{18} éjjel, vegyesvonat 1^{22} d. u.. személyv. 3^{58} délután, 2^{06} éjjel.	**Kolozsvár** felől gyorsvonat 2^{30} éjjel, 8^{38} reggel, személyvonat 10^{44} éjjel, 11^{27} d. e. vegyesvonat 8 reggel.
Csaba-Arad-Szeged felé személyvonat 10^{20} d. e., 4^{25} d. u., vegyesvonat 7^{30} este.	**Arad-Szeged-Csaba** felől vegyesvonat 8^{30} r., személyvonat 9^{32} d. e., 5^{30} d. u.
Belényes-Vaskóh* felé vegyesvonat 4^{25} reggel, 1^{48} d. u.	**Vaskóh-Belényes*** felől vegyesvonat 11^{05} d. e. 9^{13} este.
Érmihályfalva felé vegyesvonat 6^{50} r., 4^{35} d. u.	**Érmihályfalva** felől vegyesvonat 8^{20} r., 9^{14} este.
Ősi-Kót-Gyoma felé személyvonat 7 r., vegyesvonat 1^{35} d. u.	**Gyoma-Kót-Ősi** felől vegyesvonat 10^{05} d. e. személyvonat 8 este.

* Ezen vonatokkal lehet a Félix-fürdőbe és vissza közlekedni.

REGENY-CSARNOK.

Zsebeld ki felebarátodat.

REGÉNY.

Irta:

GÉRARD E. D. 32

Bementek a szobába és Kázmér elöadta élményeit. Egyszerre csak Luczián közbevágott.

— Hogy' is mondtad? Nem értettem jól.

— A hajának szine olyan, mint az arany csillám a gesztenyén . . .

— Nem azt kérdem; félbeszakitá őt Luczián; hanem azt, hogy mennyi a fa értéke, amit a lodnikii erdőben évenkint vágnak?

— Gondolom, tizenkét száz forintott emlegettek, talán többet is; nem figyeltem rá.

— Nem értem, hogyan képes az a jelentéktelen jószág annyi fát szolgáltatni.

— Tudd meg azonban, hogy Bogdanovics a jószágához a szomszédos szibalini birtokot bérbe vette; ő szólt valami kiránduiásról is, amit oda tettek; felelt Kázmér.

Az öccse pedig elővette az elefánt csont zsebfésüjét és elkezdte gyöngéden és gondosan fésülni a haját.

Bogdanovicsnak akkor gazdagnak kell lennie, ha a szibalini birtokot bérbe vette.

— Csakugyan gazdag, és ha tervei sikerülnek még gazdagabb lesz; felelt Kázmér.

— Családi jószágát tehét bérbe adta, Lodnikit megvette és hozzá kibérelte Szibalint; és csak egy lánya van; számitgatott Luczián.

— Bogdanovicsnak csak egy leánya van: szólalt meg ismét Luczián. Miért tartózkodik az unokahuga az ő házánál? Te bizonyosan nem kérdezted ki családi s anyagi viszonyairól,

— Azt mondta nekem, hogy nincs más otthona, hogy árva; felelt Kázmér.

Szegény, ügyefogyott. vagyontalan árva; gondolta magában Luczián, de ezt a vélekedést nem fejezte ki hangosan.

Másnap elhozták a lovakat Vovoszulkába és az üzlet megköttetett. Megtörtént azonban az a csodálatos dolog, hogy Kázmér, mióta második látogatását tette Lodvikeban, éppenséggel semmi hibát sem talált a vásárolt lovakon.

Természetesen kötelességének tartotta, hogy Bogdanovicsot személyesen értesitse a lovak megérkezéséről és később is többször hogylétükről. Az öreg ezt különös kegy gyanánt kikötötte magának.

Kázmér megtette — egyszer, kétszer, gyaran, talán gyakrabban is, mint szorosan véve szükséges lett volna. Egész deczemberhó folyamában vajmi sokszor látták a szánkót Vovoszulka és Lodniki közt közlekedni.

— Megigértem Bogdanovicsnak, hogy átmegyek hozzá; megmagyarázta Kázmér öcscsének, aki még sem találta a dolgot igy megoldva.

Luczián mosolygott és vizsgálta kifogástalanul mandulaformára vágott körmeit, mialatt Kázmérral elbeszéltette magának látogatásainak részleteit, mint a kártyás, aki a maga kártyáit elföldi és azalatt kényelmesen beletekint a más kártyáiba.

A nyiltszivü huszártiszt elmondott mindent gyanutlanul: de különös bosszuvágygyal beszélt arról a nagy rókáról, a fehér szügygyel, mely oly vakmerő volt, hogy betekintett Xenia ablakán.

— Bizonyosan ez a vadállat rongálja drága rózsáidat is; tette hozzá.

— Az is valószinü, hogy ez a vén róka pusztitja Viczia tyukjait is; viszonzá Luczián.

— Az meglehet! Ez a másik gaztette a rókának már számba sem jött Kázmér szemében.

(Folyt. köv.)

TÁVIRATOK.

Talliáni látogatása a kultusz miniszternél.

Budapest, nov. 6.)Saját tud. táv.) W l a s i c s Gyula kultusz miniszter látógatását, ma viszonozta T a l l i á n i pápai nunczius.

Kossuth-Ugron affér.

Budapest, nov. 6. (Saját tud. távir.) Az ismeretes Kossuth-Ugron ügyben a felek segédei végleges megállapodásra jutottak. A párbaj karddal végkimerülésig tart. Legsulyosabb feltétel, hogy a *szurás* is meg van engedve.

Ugron segédei a kardpárbaj sikertelensége esetén pisztolyt is ajánlottak, azonban ebbe nem egyeztek bele a *Kossuth* segédei.

Kossuth Ferencz segédei: *Hentaller* és *Komjáthy*, az *Ugron* Gáboré pedig *Meltzer* Géza és *Zalai* Tamás.

A párbaj holnap (7) délelőtt fog megtörténni. Politikai körökben a párbaj élénk megbeszélés tárgyát képezi.

Szenzácziós letartóztatás.

Debreczen, november 6. (Saját tud. táv.) A Debreczen tulajdonosa S z i k s z a i Gyula parancsára, ma letartóztatták a társtulajdonost H a r s á n y i Gyulát közös tárgyak elszállittatásáért. A letartóztatós nagy feltünést keltett.

Sima Ferencz nyilatkozata,

Budapest, nov. 6. (Saját tud. táv.) Sima Ferencz nyilt levelet tesz közzé, melyben alaptalannak nyilvánitja Kossuth Ferencz segédeinek azon vádját, hogy neki elintézetlen ügyei vannak. Az egész kötekedést, nem tekinti Sima másnak, mint kibuvónak.

Szélütött altábornagy.

Budapest, november 6. (Saját tud. táv.) M á d i K o v á c s György altábornagyot ma szélhüdés érte. Az eset hire villámgyorsan és általános részvét mellett terjedt el. Az esetről ez idő szerint

bővebb részletek még nem tudható. Azt sem tudni, hogy a jelen órában él-e még a mostani legjobb hadvezér.

Sima-Olay-Ugron.

Budapest, nov. 6. (Saját tud. táv.) *Sima* Ferencz országgyülési képviselő segédei ma este provokálták Olayt. A párbaj legrövidebb idő alatt meg fog történni. Ugron Gábor viszont Olayt fogja provokáltatni az »Egyetértés« mai számában közzétett nyilatkozat végpasszusa miatt.

KÖZGAZDASÁG.

Hus és disznózsir szállitása. A m. kir. nagyváradi 4. honvéd gyalog-ezred legénységi étkezési bizottsága, a hus és disznó-zsir szállitását 1897. évi január hó 1-től, ugyanazon év deczember hó 31-ig a Nagyvárado3 állomásozó — esetleg itt gyakorlatot tartó, avagy átvonuló — m. kir. honvédcsapatok részére ajánlati uton óhgjtja biztositani.

A szerződési feltételek naponta délelőtt 9. és 11 óra között, a helybeli honvéd laktanya 35-ik számu szobájában az élelmező tisztnél betekinthelők.

Ajánlat tehető külön a hus- valamint külön a hus-szállitásra vagó pedig együttesen is.

Az ajánlattevőnek a hus-szállitáshoz 100 (Egy száz) forint, a zsir-szállitáshoz pedig 50 (Ötven) forint, tehát esetleg 150 (Egyszázötven) forint bánatpénz, vagy a fenti összegnek megfelelő óvadékképes értékpapirt kell csatolnia ajánlatához: az ajánlatban határozottan kijeientendő az is, hogy a szállitási feltételek előtte teljesen ismeretesek

Az ajánlatok f hó deczember hó 10-én délelótti 11-g adandók át, a pályázók által személyesen az ezred-élelmező-tisztnek.

A pályázatok f. évi deczember hó 15-én délután 3 órakor fognak bizottságilag felbontatni a honvéd-laktanya 35. sz. szobájában s ennél a pályázók személyesen jelenlenni tartoznak.

Az el nem fogadott pályázó tuiajdonát képező bánatpénz, deczember hó 19-ig a tulajdonosnak ki fog fizettetni,

A husszállitónak feltétleoül mészáros-mesterségü egyénnek kell lennie s pályázatához az iparigazolványt csatolnia kell.

A bizottság nevében

A nagyváradon, 1896. november hó 1-én.

Pápay, étk. biz. elnök. *Baranyi,* ezr. élelm. tiszt.

Erdèlyi aranybányák. Mint jó forrásból értesülünk, nehány amerikai vállalkozó fel akarja kelteni a magyar tőke érdeklődését Erdély aranybányászata iránt. Csodálkozással látták az idegenek eddig is, hogy az erdélyi aranybányák hihetetlen módon küzdenek a tőkeszükséggel, holott pedig nálunk az érczek és kőzetek aranytartalma nemcsak hogy eléri, de meg is haladja a leghiresebb kaliforniai és transvaali aranybányákét, melyekből száz milliókat produkáltak. Az idegen tőke próbálkozott ugyan ez üzletekkel, még pedig nagy nyereséggel — igy a rudnai, muszári és bojczai bányatársulatok nagy osztalékot fizetnek — de példájuk utánzókra nem talált, mert egyrészt az idegen tőke még mindig bizalmatlan Magyarország iránt, másrészt pedig a hazai viszonyoknak hiányos ismerete sokakat visszatart a vállalkozástól. Szerencsés véletlennek tarthatjuk, hogy e bányákat oly tőkék felett rendelkező amerikaiak tanulmányozták, a kik ugy a kaliforniai, valamint a transwaali bányákat is alaposan ismerik s mindkét helyen bányászatot folytattak. Nemkülönben szerencsés gondolatnak tartjuk, hogy a vállatban részleltetni akarják a hazai tőkét is, hogy igy mint idegenek könnyebben megküzdhessenek a hazai viszonyok nemismeréséből származó nehézségekkel. Néhány nap alatt egy részvénytársulat fog megalakulni a fővárosban, melynek részvényeit részben amerikai tőkepénzesek veszik át, a más része azonban nyilvános aláirás alá kerül, még pedig, hogy a kis tőke is részt vehessen e nagy jövedelmet igérő vállalatban kisebb, 25 korona névértékü részvények bocsáttatnak ki. Óhajtandó lenne, hogy a hazai tőke minél nagyobb mértékben érdeklődjék e vállalat iránt, mely nemcsak hogy jövedelmesnek igérkezik, hanem annak nemzetgazdasági fontossága is szembetünő.

Az orszàgos gazdasági egyesület közgyülése november 22-ikén lesz a Köztelken. A közgyülésen jelentést fognak tenni a mult év számadásairól, az egyesület vagyoni állapotáról és kezeléséről, továbbá az 1897. évi költségvetésről és a tisztviselői fizetések megállapitásáról, a IV. országos gazdakongresszusról és határozatainak végrehajtásáról s végül az egyesületi tisztikar nyugdij-szabályzatának megerősitéséről.

A gabona-piacz ismét felélénkült s a hausse-irány, habár lassu lépésekben, ujból érvényesül. A bécsi gabonatőzsdén a tavaszra szállitandó buza ára három nap alatt 35 krajczárral emelkedett s már csak 27 krajczár hiányzik a multkori legmagasabb árból. A spekulácziő által az argentiniai és ausztráliai bő aratásokról terjesztett hirek tulzottaknak bizonyulnak s ha a pénz nem drágul meg, az árak ujból emelkedése előre látható.

Uj kirakodó állomás. A földmivelésügyi m. kir, miniszter a Békésmegyében fekvő »Csákó« vasuti állomást marharakodó állomássá nyilvánitotta.

Heghosszabbitott ajánlati határidő. A földmivelésügyi miniszter a filokszera által elpusztitott szőlők felujitásának előmozditásáról szóló törvény végrehajtása iránt kiadott rendeletével amerikai szőlővessző-szaporitó anyatelepnek és szőlőoltványokat előállitó telepeknek vállalati uton állami támogatással való létesitése iránt kibocsátott hirdetésben az ajánlatok benyujtására ez évi október hó 31-ikére megszabott határidőt november hó 15-ig hosszabbitotta meg.

A katonaság börzesükséglete és kisiparosok. A kormányigéretek természete az, hogy nem teljesitik soha. A kormány minden egyes alkalommal hangsulyozza, hogy támogatni kell a kis iparosságot s a választások folyamán számos helyen törölték ki ilyen igéretekkel a kisiparosok szemeit. Azonban a kormány csak teoreticze hive a kisiparosoknak s a gyakorlatban lehetőlóg kevesett akar tudni róluk. Tanuság erre a katonaság szükségleteinek fedezése. Az összes kereskedelmi és iparkamarák követelték, hogy a katonaság bakancs-, czipő-, csizma és egyébb bőrszükségletének szállitása a kisiparra bizassék, mert a kisipar másképpen nem tarthatja fenn magát a nagy gyárak nyomása ellenében. És valamennyi kamara fel is szóllitotta a kerületében levő kisiparosokat, hogy nyujtsák be ajánlataikat. Értesülünk szerint a házai kisiparosság összesen 268.000 pár bakancs elkészitését akarta elvállalni a honvédség részére, a miniszter azonban mindössze csak 20.000 darabot (tehát alig 8 százalékot) engedett át a kisiparosoknak. A többit majd szállitja Wolfner Tivadar képviselő ur. A közös külügyminiszter még némileg jobban jár el, a menyiben — mint halljuk — értesitse az orsz. iparegyesület, hogy a közöshadsereg 1897. évi összes bőrnemü szükségletének egynegyed részét a magyar kisiparnak tartotta fenn. A pályázatban egyes kisiparosok és ilyenekből alakult szövetkezetek vehetnek részt, de a pályázók csakis saját mühelyükben készült árut szállithatnak. A ki lábbeliken kivül szijazatokat is akar szállitani, ez iránt külön beadványban nyilatkozhatik. A szállitandó czikkek mintáit a budapesti és gyulafehérvári mintaraktárakból lehet beszerezni.

Terménytőzsde.

Budapest, nov. 5.

Buza őszre, bácskai	7.97
» őszre, északi	7.99
» október-novemberre, bácskai	6 65
» okt.-nov.-re északi	6.67
Rozs őszre bácskai	0 00
Rozs őszre, északi	0.00
Tengeri, okt.-nov.-re, bácskai	7.15
» okt.-nov.-re, északi	4.17
Repcze október-novemberre, bácskai	0 00
» okt.-nov.-re, északi	0.00

Bécs, november 5.

Buza tiszai	8.15—8.43
» bánsági	7.90—8.35
« bácskai	7.75—8.25
» szokványáru őszre	8.28—8.30
Buza szokványáru tavaszra	8.39—8.41
Rozs tiszavidéki	7.10—7.25
» szokványáru őszre	7.22—7.25
« szokványáru tavaszra	7.38—7.40
Tengeri magyar	4.70—4.80

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1896 nov. 5-én.

Magyar aranyjáradék 4%	121.50
Magyar koronajáradék	99.20
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4½%	122.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2½%	101.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	120.75
Magyar földtehermentesitési kötvény 4%	97 10
Italmérési jog megváltási kötvény	100 —
Horvát-szlavon földtehermentesitési kötvény	97 50
Magyar nyeremény sorsjegy-kölcsön	155.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	137.—
Osztrák járadék papirban	101.—
Osztrák járadék ezüstben	101 —
Osztrák járadék aranyban	122.50
Osztrák korona járadék	101.—
1860. osztrák államsorsjegyek	144.—
Osztrák magyar bankrészvény	935.—
Magyar hitelbank részvény	401 25
Osztrák hitelintézeti részvény	365 80
Osztrák-magyar államvasuti részvény	357.25
20 frankos arany (Napoleondor)	9.52
Német birodalmi márka	58·70
London vista	119.70
Páris vista	47.55
20 márkás arany	11.75

Felelős szerkesztő: **CSIPPÉK FERENCZ.**

COAKS,

tartós fütésre legalkalmasabb és legjutányosabb tüzelő anyag.

Meidinger és egyéb töltőkályhák fütésére legalkalmasabb a **gàz-coaks,** mert a nehezebb és ezáltal drágább mile coaks (Meiler Coaks) sokkal nehezebben gyul meg.

A coaks ára nálunk **2 frt** métermázsánként.

Ha 250 kilós részletekben rendeltetik meg a coaks, akkor **métermázsánként 14 krajczár fuvardijért házhoz szállitjuk** a város belterületén.

Gázfogyasztóinknak kedvezményt nyujtunk a **coaks** vásárlásánál a mennyiben ha egyszerre legalább **250 kilót rendelnek meg, akkor nekik fuvarbért nem számitunk.**

Nagyvárad, 1895. novemberben.

NAGYVÁRADI LÉGSZESZGYÁR:

Az igazgatóság.

Túlhalmozott raktár miatt leszállitott árak.

Túlhalmozott raktár miatt leszállitott árak.

Főmagasságu *Dr. Schlauch Lőrincz* ur Ő Eminenciájának szállitója.

SZILÁDKY és TÁRSA

NAGYVÁRADON, BÉMER-TÉR, POYNAR-FÉLE HÁZ.

FÉRFI RUHÁK.

Midőn a gazdag választéku **angol** és **franczia** kelmékkel berendezett raktárunkat a t. közönség figyelmébe ajánljuk, bátrak vagyunk megemliteni, hogy

a külföld legujabb eredeti divatczikkei

nagy választékban nálunk kaphatók s — tekintettel a divat haladására — a jó munka és izléses divat keresztülvitelére a legkitünőbb erőkkel rendelkezünk.

Szövetek mérték szerinti eladása gyári árakon.

Vidéki megrendeléseket pontosan teljesitünk és mintákkal szolgálunk.

(214) 10—20 *Jutányos, határozott árak.*

Túlhalmozott raktár miatt leszállitott árak.

Túlhalmozott raktár miatt leszállitott árak.

ÉRTESITÉS!

Partieáruk vétele és eladásáról.

Van szerencsém mélyen tisztelt vevőim b. tudomására hozni, hogy évek óta fennálló **kézmű- és divatáru üzletemet** egy nagyobb csődtömeg előnyös vétele által egy kizárólagos

Partieáru üzletre

átalakitottam és ezentul az összes árukat mint **divatkelmék, gyapjuruhaszövetek, zefirek, vászonáruk, asztalnemüek, zsebkendők, ágytakarók, szőnyegek,** valamint minden a rőfös szakmába vágó czikkek nálam ugy nagyban mint kicsinyben **50-%**-al a rendes árakon alul kaphatók.

Tisztelettel

NÁDAS IGNACZ

Zöldfa-utcza elején.

(221) 9—10

Nyomatott laptulajdonos: Szent László-nyomda-részvénytársaságnál Nagyváradon.